NUORTEN PARLAMENTTI 2006 *Raportti*

EDUSKUNTA 100 VUOTTA
RIKSDAGEN 100 ÅR

Nuorten parlamentti 2006

Raportti

HELSINKI 2007

Nuorten parlamentti 2006
Kerhokeskus – koulutyön tuki ry

KIRJOITTAJA: Tiina Karhuvirta
SUMMARY: Merja Laaksonen
VUÄNÕŠ: Katri Fofonoff
ČOAHKKÁIGEASSU: Irma Laiti
VALOKUVAT: Lehtikuva / Pekka Sakki, Eduskunta / Vesa Lindqvist
JULKAISIJA: Kerhokeskus – koulutyön tuki ry
KUSTANTAJA: Eduskunta
TAITTO: Anssi Kähärä
PAINO: Edita 2007

ISBN-13 978-952-9759-75-0

KANNEN JA TAKAKANNEN KUVA: Lehtikuva / Pekka Sakki

SISÄLLYSLUETTELO

02 Esipuhe
05 Nuorten parlamentti 2006 -aikataulu
07 Nuorten parlamentti -hankkeen tavoitteet
09 Kerhomateriaalit
11 Koulutustilaisuudet
13 Kerhot kokoontuvat
18 Nuorten parlamentin juhlaistunto 17.3.2006
22 Kerholaisten kertomaa
24 Poimintoja palautteesta
28 Nuorten parlamentti -kerhon toimintapaletti

30 Tiivistelmä
33 Summary
36 Vuännõs
38 Čoahkkáigeassu

42 Liitteet

ESIPUHE

»Eduskunnan ja hallituksen tehtävänä on myös kuunnella, mitä nuorilla on mielessä. Edustaahan Nuorten parlamentti tavallaan lainsäätäjän yhteyttä niihin, joilla ei ole äänioikeutta», kommentoi eduskunnan puhemies *Paavo Lipponen* kysyessäni häneltä Nuorten parlamentin merkitystä suomalaisessa nuorisotyön ja kansalaisuuskasvatuksen kentässä.

Eduskunta juhlii satavuotista taivaltaan vuosina 2006–2007. Kansalaisten tasavertainen mahdollisuus vaikuttaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin, suomalainen demokratia ja suomalaisten ennakkoluulottomuus ja usko kansalaisten tahtoon ja kykyyn toimia demokraattisesti ovat olleet esillä myös Nuorten parlamentin vuosien 2005–2006 teemoissa. Nuorten parlamentin 17.3.2006 järjestetty juhlaistunto oli yksi 100-vuotisjuhien päätapahtumista.

Nuorten parlamentti on yläkoulujen oppilaille tarkoitettu hanke. Kouluihin perustetuissa parlamenttikerhoissa nuoret tutustuvat edustukselliseen demokratiaan, eduskunnan toimintaan ja nuorten vaikutusmahdollisuuksiin heitä kiinnostavien ajankohtaisten teemojen kautta. Kerhojen toiminta huipentuu eduskunnassa järjestettävään suulliseen kyselytuntiin. Siinä nuoret esittävät kerhoissa valmistelemiaan kysymyksiä valtioneuvoston jäsenille eduskunnan puhemiehen johtaessa puhetta.

Miten sitten turvata nuorten kasvu aktiiviseen ja kriittiseen kansalaisuuteen, joka on myös yksi tavoite 25.9.2003 hyväksytyssä kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmassa? Voimassa olevissa opetussuunnitelman perusteissa (2004) perusopetuksen tehtäväksi mainitaan mm. oppilaan monipuolinen kasvu, oppiminen ja terve itsetunto. Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaiden kehittymistä omatoimisiksi, aloitteellisiksi, päämäärätietoisiksi, yhteistyökykyisiksi ja osallistuviksi

kansalaisiksi sekä auttaa oppilaita muodostamaan realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

Opetukseen liittyvät aihekokonaisuudet ovat kasvatusta ja opetusta eheyttäviä teemoja, joiden kautta vastataan myös ajan koulutushaasteisiin. Yhtenä koulutushaasteena on osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuus, jonka päämääränä on mm. auttaa oppilasta hahmottamaan yhteiskuntaa eri toimijoiden näkökulmista ja kehittää osallistumisessa tarvittavia valmiuksia. Nuorten parlamentin istunto ja parlamenttikerhojen toiminta on hieno ja elämyksellinen lisä tähän aihekokonaisuuteen.

Nuorten parlamentti -hankkeen juuret ulottuvat vuoteen 1997, jolloin Ranskan kansalliskongressin puhemies *Laurent Fabius* ehdotti Euroopan Unionin jäsenmaiden parlamenteille nuorisoparlamenttien koolle kutsumista. Suomessa hanketta on toteutettu eduskunnan, nuorisotyön ja opetustoimen välisenä yhteistyönä, jossa teemojen ja toimintatapojen kehittäjänä ovat toimineet Kerhokeskus – koulutyön tuki ry ja eduskunta yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Kädessäsi oleva raportti vuoden 2006 Nuorten parlamentti -hankkeesta kuvaa hanketta myös nuorten näkökulmasta. Tulevan toiminnan tueksi julkaistaan koonnat kolmen erilaisen kerhon toiminnasta. Lisäksi olemme koonneet mukaan koosteet järjestetyistä ohjaajakoulutuksista ja kerholaistapahtumista sekä kerhojen tueksi laadituista aineistoista.

Raportin työstämiseen on aktiivisesti osallistunut Eduskunnan kirjastosta *Päivi Erkkilä*, lisäksi Nuorten parlamentin työryhmä on kommentoinut raportin tekstiä. Kiitokset kaikille!

HELSINGISSÄ 1.10.2006
Tiina Karhuvirta

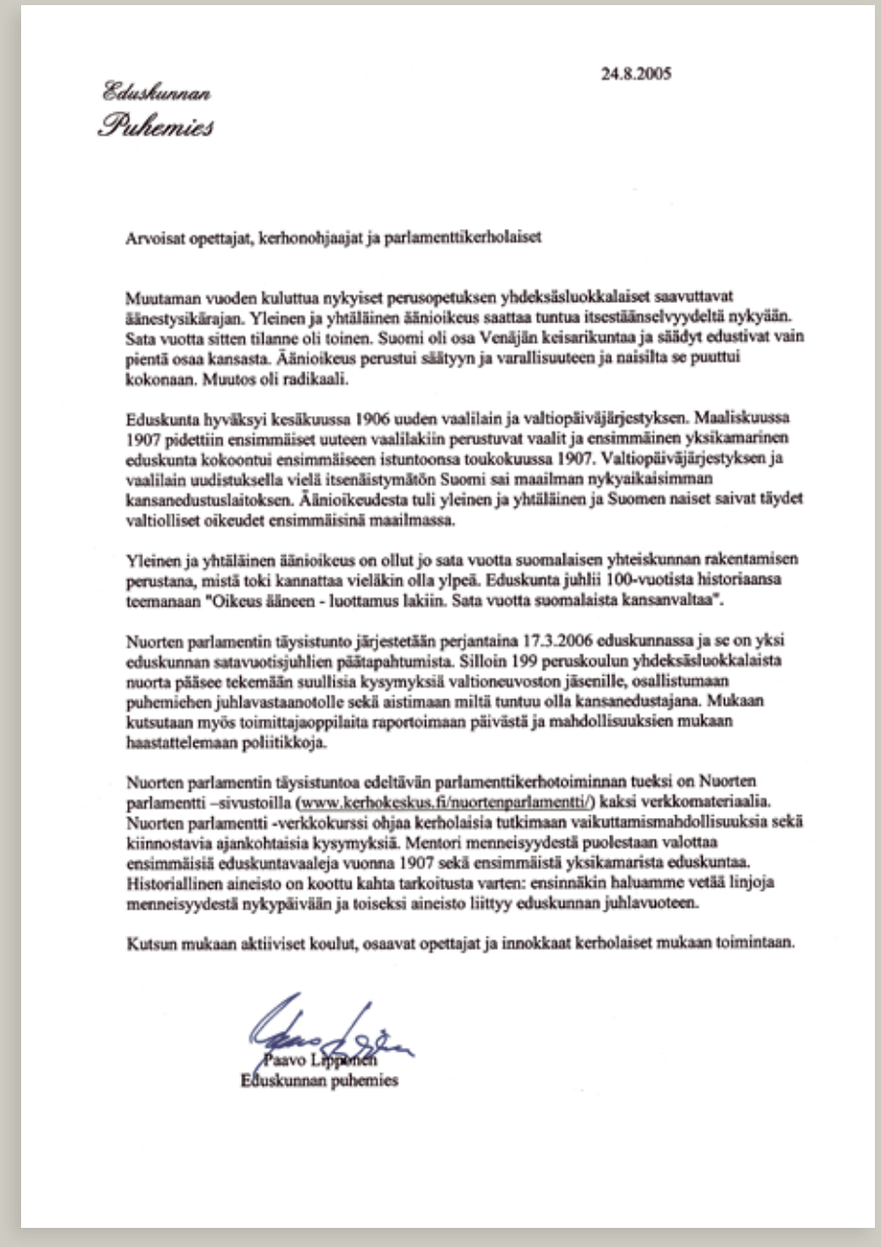

24.8.2005

Eduskunnan
Puhemies

Arvoisat opettajat, kerhonohjaajat ja parlamenttikerholaiset

Muutaman vuoden kuluttua nykyiset perusopetuksen yhdeksäsluokkalaiset saavuttavat äänestysikärajan. Yleinen ja yhtäläinen äänioikeus saattaa tuntua itsestäänselvyydeltä nykyään. Sata vuotta sitten tilanne oli toinen. Suomi oli osa Venäjän keisarikuntaa ja säädyt edustivat vain pientä osaa kansasta. Äänioikeus perustui säätyyn ja varallisuuteen ja naisilta se puuttui kokonaan. Muutos oli radikaali.

Eduskunta hyväksyi kesäkuussa 1906 uuden vaalilain ja valtiopäiväjärjestyksen. Maaliskuussa 1907 pidettiin ensimmäiset uuteen vaalilakiin perustuvat vaalit ja ensimmäinen yksikamarinen eduskunta kokoontui ensimmäiseen istuntoonsa toukokuussa 1907. Valtiopäiväjärjestyksen ja vaalilain uudistuksella vielä itsenäistymätön Suomi sai maailman nykyaikaisimman kansanedustuslaitoksen. Äänioikeudesta tuli yleinen ja yhtäläinen ja Suomen naiset saivat täydet valtiolliset oikeudet ensimmäisinä maailmassa.

Yleinen ja yhtäläinen äänioikeus on ollut jo sata vuotta suomalaisen yhteiskunnan rakentamisen perustana, mistä toki kannattaa vieläkin olla ylpeä. Eduskunta juhlii 100-vuotista historiaansa teemanaan "Oikeus ääneen - luottamus lakiin. Sata vuotta suomalaista kansanvaltaa".

Nuorten parlamentin täysistunto järjestetään perjantaina 17.3.2006 eduskunnassa ja se on yksi eduskunnan satavuotisjuhlien päätapahtumista. Silloin 199 peruskoulun yhdeksäsluokkalaista nuorta pääsee tekemään suullisia kysymyksiä valtioneuvoston jäsenille, osallistumaan puhemiehen juhlavastaanotolle sekä aistimaan miltä tuntuu olla kansanedustajana. Mukaan kutsutaan myös toimittajaoppilaita raportoimaan päivästä ja mahdollisuuksien mukaan haastattelemaan poliitikkoja.

Nuorten parlamentin täysistuntoa edeltävän parlamenttikerhotoiminnan tueksi on Nuorten parlamentti –sivustoilla (www.kerhokeskus.fi/nuortenparlamentti/) kaksi verkkomateriaalia. Nuorten parlamentti -verkkokurssi ohjaa kerholaisia tutkimaan vaikuttamismahdollisuuksia sekä kiinnostavia ajankohtaisia kysymyksiä. Mentori menneisyydestä puolestaan valottaa ensimmäisiä eduskuntavaaleja vuonna 1907 sekä ensimmäistä yksikamarista eduskuntaa. Historiallinen aineisto on koottu kahta tarkoitusta varten: ensinnäkin haluamme vetää linjoja menneisyydestä nykypäivään ja toiseksi aineisto liittyy eduskunnan juhlavuoteen.

Kutsun mukaan aktiiviset koulut, osaavat opettajat ja innokkaat kerholaiset mukaan toimintaan.

Paavo Lipponen
Eduskunnan puhemies

NUORTEN PARLAMENTTI 2006 -AIKATAULU

- Puhemiehen kirje Suomen yläasteille 24.8.2005
- Verkkokurssi avautui syyskuussa 2005
- Mentori menneisyydestä -sivusto avautui syyskuussa 2005
- Ilmoittautuminen viimeistään 3.10.2005
- Koulutusta kerhonohjaajille järjestetään 10.10. (Helsinki), 17.10. (Tampere) ja 24.10.2005 (Helsinki)
- Ilmoittautuminen täysistuntoon päättyy 17.1.2006
- Ministerikirje 2.2.2006
- Nuorten parlamentin täysistunnon järjestelykokous eduskunnassa 6.2.2006
- Nuorten parlamentin oppilastilaisuus kerhonohjaajille ja oppilaille lisärakennuksen auditoriossa 13.2.2006
- Suullisten kysymysten viimeinen lähetyspäivä 17.2.2006
- Kutsu Nuorten parlamentin juhlaistuntoon viikolla 7
- Kutsut kansanedustajille 21.2.2006
- Kirje parlamenttikerhoille, liitteenä istumajärjestys, päiväjärjestys ja esite istuntosalin tietojärjestelmästä
- Nuorten parlamentti täysistunto 17.3.2006
- Nuorten parlamentin juhlaistunnon painettu pöytäkirja 22.5.2006
- Nuorten parlamentti 2006 raportti helmikuussa 2007

KUVA: Lehtikuva / Pekka Sakki

NUORTEN PARLAMENTTI -HANKKEEN TAVOITTEET

Nuorten parlamentti -hankkeeseen osallistuvat nuoret pääsevät näkemään suomalaista päätöksentekomallia. He tutustuvat siihen, kuinka päätöksiä valmistellaan. Kysymysten valmistelu ministereille edellyttää varsin laajaa tietopohjaa, joka ei ole peruskoulunsa päättöluokilla olevalla vielä valmiina. Nuorten parlamentti tarjoaa nuorille hyvin mahdollisuuden »kansalaispätevyyskokemukseen». Samoin Nuorten parlamentti on käytännössä yksi tapa kokeilla edustuksellista demokratiaa, koska kaikki kerholaiset eivät pääse osallistumaan istuntoon.

Nuorten parlamentti -hankkeen tavoitteena on tarjota ohjaajille toimintatapa, jolla nuoria voi aktivoida ja rohkaista keskustelemaan ja väittelemään, arviomaan ja tutkimaan yhteiskunnallisia teemoja. Nuorten parlamentti voi antaa »politiikalle inhimilliset kasvot» – toisin sanoen auttaa nuoria ymmärtämään edustuksellisen demokratian toimintaa ja sitä kautta vahvistaa nuorten halua osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan.

Hankkeen toteuttamisessa noudatetaan seuraavia periaatteita:

- lisätään nuorten tietämystä omista vaikuttamisen mahdollisuuksista koulun toimintaympäristössä ja paikallisympäristössä,
- motivoidaan nuoria ja heidän ohjaajiaan Suomen poliittisen järjestelmän tuntemukseen, innostetaan nuoria ja heidän ohjaajiaan kiinnostumaan yhteiskunnallisista aiheista,
- ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia tietolähteitä,
- motivoidaan ja innostetaan seuraamaan ajankohtaista yhteiskunnallista keskustelua,
- lisätään kiinnostusta asioiden taustoihin sekä pyritään luomaan nuorille myönteinen käsitys positiivisen vaikuttamisen keinoista ja mahdollisuudesta.

Nuorten parlamenttiin osallistuvat peruskoulujen 8.- ja 9.-luokkalaiset nuoret. Kouluissa ja kunnissa suositellaan perustettavaksi Nuorten parlamentti -kerhoja, joihin yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneet nuoret voisivat osallistua. Toiminta on vapaaehtoista niin nuorille kuin ohjaajillekin, joten kerhoihin osallistuvat nuoret ovat motivoituneita. Tosin kerhoihin voi tulla myös kurkistamaan toimintaa ja päättämään sitten, onko tämä juuri minulle sopivaa.

Nuorten parlamentti -toiminta vastaa koulussa niin haasteisiin nuorten kerho- ja harrastustoiminnan monipuolistamiseen kuin myös perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden osallistuva kansalainen -aihekokonaisuuden haasteisiin. Kerhot ovat osoittautuneet myös hyviksi kokeiltaessa nuorisotoimen, järjestöjen ja koulujen yhteistyötä.

KERHOMATERIAALIT

Mentori menneisyydestä
(www.kerhokeskus.fi/mentorimenneisyydesta)
Nuorten parlamentti 2006 oli yksi niistä päätapahtumista, joissa juhlittiin Suomen satavuotista yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta ja satavuotiasta eduskuntauudistusta. Nuorten – ja kaikkien asiasta kiinnostuneiden – käyttöön tuotettiin Mentori menneisyydestä -sivusto.

Mentori menneisyydestä -sivuston materiaalien ja tehtävien kautta tarkastellaan sadan vuoden takaisia asioita:

- eduskuntauudistusta. 1.6.1906 Suomen säädyt hyväksyivät uuden valtiopäiväjärjestyksen ja vaalilain,
- ensimmäisiä yleisiä ja yhtäläisiä vaaleja, jotka toimitettiin 15.–16.3.1907 sekä
- ensimmäisen yksikamarisen eduskunnan toimintaa ensimmäisen vaalikauden (1907–1908) aikana.

Mentorin menneisyydestä voi valita jostakin ensimmäisen yksikamarisen eduskunnan edustajasta, jonka elämään ja työhön eduskunnassa voi tutustua esim. valtiopäiväasiakirjojen tai kansanedustajien kirjallisesta tuotannosta kootun luettelon kautta.

Sivustoon koottiin runsaasti myös alkuperäistä aineistoa erityisesti Kansalliskirjaston pienpainatekokoelmista nuorten tekemien projektitöiden materiaaliksi. Aineistossa on mm. lehtiartikkeleita, äänestysopas, vaalilautakunnalle tarkoitettu opas sekä muutamia vaalijulisteita. Mukana on myös alkuperäinen vuoden 1907 vaalilippu, joka havainnollistaa silloin käytössä ollutta listavaalia. Sivustossa on runsaasti aineistoa ensimmäisen yksikamarisen eduskunnan arjesta: lainsäädäntökaavio, valiokuntien koostumus, tiedot ensimmäisistä edustajista ja luettelo heidän kirjallisesta tuotannostaan.

Tärkein lähde ensimmäisen eduskunnan työhön ovat valtiopäiväasiakirjat. Merkittävää on, että hankkeen yhteydessä eduskunnan internetsivuille toimitettiin ensimmäiset valtiopäiväasiakirjat 1907–1908. Nämä valtiopäiväasiakirjat käsittävät yli 14.000 digitoitua sivua. Ensimmäisen yksikamarisen eduskunnan vaalikauden valtiopäiväasiakirjat löytyvät digitoituna eduskunnan verkkosivuilta. Digitoinnin pohjana olivat painetuista valtiopäiväkirjoista vuonna 1976 kuvatut mikrofilmit. Ruotsinkielisistä valtiopäiväasiakirjoista 1907–1908 tuotettiin oma tietokanta. Valtiopäiväasiakirjat 1907–1908 -tietokannasta voi hakea tiettyä asiakirjatyppiä tai haun voi kohdistaa kaikkiin tietokannassa oleviin asiakirjoihin.

Tietonsa sadan vuoden takaisesta eduskunnasta saattoi testata vastaamalla tietokilpailuun.

Nuorten parlamentti -verkkokurssi
(kerhokeskus.moodle.fi)
Nuorten parlamentti -kerhoille avattiin kerhokauden ajaksi verkkokurssi. Verkkokurssin tavoitteena oli vahvistaa kerhojen välistä yhteydenpitoa, valaista esimerkin avulla yhteiskunnassa käytävää ajankohtaiskeskustelua taustoineen sekä antaa nuorille tietoa heillä olevista

vaikuttamismahdollisuuksista.

Kerhojen ohjaajat saivat automaattisesti käyttäjätunnukset verkkokurssille. Näin he saattoivat tutustua kurssin antiin sekä miettiä soveltuisiko se kerholaisten tarpeisiin. Kerholaisten oli itse rekisteröityvä kurssin käyttäjäksi. Yhteensä käyttäjätunnuksia kurssille jaettiin lähes kolmesataa kappaletta.

Verkkokurssin sivuja avattiin lokakuun 2005 – huhtikuun 2006 välisenä aikana lähes 19.000 kertaa. Tämä on vähintään kohtuullinen määrä ja osoittaa niin ohjaajien kuin kerholaistenkin ennakkoluulottomuutta.

Verkkokurssille tuotettiin yhteensä kuusi teema-aihiota:

- Suullinen kysymys
- Ajankohtainen keskustelu
- Iso sana – demokratia
- Kunta ja nuoret
- Vaalikarjaako?
- Nuorten parlamentin istunnon jälkeen

Keskustelufoorumeita aihioiden alla oli yhteensä neljä. Foorumeitten aiheina olivat suullisen kysymyksen valmistelu, äänioikeusikäraja, vaalikamppailu ja juhlaistunnon jälkipuinti. Keskusteluun rajoittavassa mielessä jouduttiin puuttumaan kahdesti. Toisessa poistetussa keskustelussa kannatettiin mm. orjuutta ja toinen keskustelija halusi julkaista keväällä 2006 kohua herättäneitä Mohammed-piirroksia. Muuten keskustelun moderaattori oikeastaan vain avasi keskusteluja ja yritti rohkaista kerholaisia

KUVAT: Lehtikuva / Pekka Sakki

mielipiteiden vaihtoon. Kerholaisten odotettiin osallistuvan keskusteluun enemmän – tosin innokkaimmat keskustelijat viipyivät viikonloppuisin sivuilla yllättävän kauan.

Verkkokurssilla oli kaksi äänestystä käynnissä, joista toisessa äänestettiin sopivasta äänestysiästä. Kysymyksessä ei rajoituttu pelkästään kunnallisvaaleihin, josta verkkokurssilla oli keskustelu käynnissä. Sekä keskustelun mielipiteet ja äänestystulos olivat kumpikin toisiaan vahvistavia – valtaosa piti nykyistä 18 vuotta sopivana ikänä perusteluinaan mm. 16-vuotiaitten mielipiteiden kypsymättömyys ja nuorten heikot tiedot politiikasta yleensä. Tosin muutamat huomauttivat, että nuoren kypsyys kyllä vaihtelee yksilöittäin.

Toinen äänestys julkaistiin heti juhlaistunnon jälkeen. Tässä äänestyksessä kysyttiin kerholaisten mielipidettä valtioneuvoston jäsenten vastausten onnistumista nuorten suullisiin kysymyksiin. Äänestystulos oli selvä: lähes kaikki olivat sitä mieltä, että osa ministereistä onnistui ja osa taas ei.

Nuorten parlamentti -verkkosivut
(*www.kerhokeskus.fi/nuortenparlamentti)*
(www.kerhokeskus.fi/ungdomsparlamentet)
Nuorten parlamentin tärkein tiedotuskanava oli hankkeen verkkosivut. Sivut käännettiin ruotsiksi niin että kumpikin kieliversio julkaistiin samanaikaisesti. Sivujen päivitys hoidettiin niin suomeksi kuin ruotsiksikin.

Verkkosivuja päivitettiin myös istuntopäivän jälkeen siten, että istunnosta laadittu pöytäkirja liitettiin sivuille heti, kun se valmistui.

YLE 24 taltioi istunnon omille sivuilleen, joilta saatiin tehdä linkki Nuorten parlamentin sivustolle.

Verkkosivusto julkaistiin syyslukukauden alkupuolella vuonna 2005. Sivusto tehtiin heti julkaisuvaiheessa niin kattavaksi kuin mahdollista, jotta ohjaajilla ja kerholaisilla oli heti kerhotoimintaa käynnistäessään tiedot aikataulusta, istunnon alustavasta ohjelmasta kuin suunnitellusta koulutuksesta. Ilmoittautumisajan päätyttyä koottiin kerhot vaalipiireittäin sivustolle ajatellen esim. alueellista yhteydenpitoa sekä muuta kerhojen välistä yhteistyötä.

Kirjallinen materiaali
Sähköisten materiaalien lisäksi kerhoille toimitettiin kirjallista materiaalia. Kirjallinen materiaali koottiin olemassa olevasta aineistoista.

Mukaan ilmoittautuneet kerhot saivat käyttöönsä eduskunnan toimittamat seuraavat esitteet:

- Suomen eduskunta
- Eduskunta verkossa
- Eduskunnan palvelut
- Eduskunta – asiaa vaikuttamisesta

Lisäksi jokainen kerho sai yhdet kappaleet Nuorten parlamentti 2004 -raporttia sekä Nuoret ja vaikuttaminen -kirjaa. Samansisältöinen materiaali paketti koottiin myös ruotsinkielisin esittein ja raportein.

Kerhoille toimitettiin toukokuussa Nuorten parlamentti 2006 -juhlaistunnon pöytäkirjan painettu laitos.

KOULUTUSTILAISUUDET

Kerhonohjaajien ja kerholaisten koulutus on osa Nuorten parlamentti -toimintaa. Ohjaajakoulutuksien tavoitteena on kouluttaa kerhojen toiminnan tueksi tuotettujen materiaalien käyttöä. Kerholaisille järjestetyn tilaisuuden tavoitteena oli antaa myös niille kerholaisille, jotka eivät pääse täysistuntopäivänä eduskuntaan, mahdollisuus tavata toisiaan ja osallistua keskusteluun nuorten vaikuttamismahdollisuuksista.

Ohjaajakoulutuksen palautteissa toivottiin myös kerhonohjaukseen liittyvää koulutusta. Kerhonohjaamisen tueksi löytyykin sivulta 13 luku Kerhot kokoontuvat ja sivulta 28 Nuorten parlamentti -kerhon toimintapaletti.

Ohjaajakoulutus
Ohjaajakoulutukset järjestettiin lokakuussa kolmena maanantaina. Kaksi tilaisuuksista oli Helsingissä Eduskunnan kirjaston tiloissa ja yksi Tampereella. Koulutus keskittyi verkkomateriaalien käytön opastukseen sekä erityisesti vuosien 1907 ja 1908 valtiopäiväasiakirjojen käytön ja hakutoimintojen opettamiseen.

Koulutuksen hyödyllisyydestä ohjaajat antoivat palautetta sekä sanallisesti että hymymerkein:

KOULUTUKSEN HYÖDYLLISYYS

	☺	😐	☹
Nuorten parlamentti	12	6	7
Verkkokurssi	13	8	5
Mentori menneisyydestä	18	5	3
Valtiopäiväasiakirjat	9	6	8
Yhteensä	52	25	23

»Hyvä kurssi, paljon vinkkejä kerhotoimintaan!»

»VP-asiakirjat peruskoulussa vähän hankalia, erikoisuutena ja esimerkkinä käytettävissä eriyttämiseen»

»Keskustelua enemmän käytännön järjestelyistä kerhoissa»

»Ideoita kollegoilta»

KUVA: Eduskunta / Vesa Lindqvist

Kerholaistilaisuus 13.2.2006
Kerholaistilaisuutta kehitettiin siten, että osalle kerholaisia pystyttiin järjestämään aamupäivän kestävä tilaisuus Päivälehtimuseossa. Museon Sensuuri-näyttely soveltui erityisen hyvin keväällä esillä olleeseen historialliseen teemaan eduskuntauudistuksesta. Sensuuri-näyttelyssä kerholaisten oli mahdollista koota aineistoa omaan projektityöhönsä sensuurista. Museon tutkijat olivat koonneet kerholaisten käytettäväksi myös Helsingin Sanomien artikkeleita maaliskuulta 1907. Helsingin Sanomien julkaisemia vaalimainoksia, kirjoituksia vaaleista ja vaalituloksesta saattoi hyödyntää lähdemateriaalina historiaan liittyvässä projektityössä. Sivulla 42 on julkaistu yksi oppilaskirjoitus.

Laajempi kerholaistilaisuus järjestettiin Pikkuparlamentin auditoriossa. Tilaisuudessa käsiteltiin nuoren mahdollisuutta vaikuttaa niin koulussa kuin kansainvälisestikin. Poliitikon arkipäivää ja poliittista vaikuttamista nuorille avasi kansanedustaja *Oras Tynkkynen*. Lisäksi tilaisuudessa käsiteltiin mm. kerhojen täysistuntoon saamia istumapaikkoja, miten päiväjärjestykseen valittavat kysymykset valitaan sekä muita konkreettisia ohjeita istuntoon saapuville.

»Runsas tiedonsaanti»

»Vapaa keskustelu»

»Puhujat onnistuivat puhumaan mielenkiintoisesti asioista»

»Hyvät puhujavalinnat, tiivis paketti, ei liian pitkä, jaksoi hyvin keskittyä ja kuunnella»

»Kirjallisen materiaalin runsas saatavuus»

»Oli nuoria itse puhumassa vaikuttamisesta eikä vain pelkkiä aikuisia. Oras Tynkkynen puhui fiksuja»

OHJELMA

PÄIVÄLEHTISÄÄTIÖN TILAT
(N. 20 OSALLISTUJAA) · 9.00–11.00

- Mentori menneisyydestä -projektin teon ohjausta
- Sensuuri-näyttely ja tehtävä

LOUNAS · 11.15–12.15

EDUSKUNNAN LISÄRAKENNUKSEN AUDITORIO
(N. 130 OSALLISTUJAA) · 13.30–15.30

- Avaus
  Keijo Koivukangas
- Kansanedustajan työ
  Oras Tynkkynen
- Nuoren vaikuttamismahdollisuudet
  Matias Orola, Normaalikoulu
- Globaalia aktiivisuutta
  Joonas Sarvamaa, Kulosaaren yhteiskoulu
- Nuorten parlamentti 2006
  Tiina Karhuvirta & Päivi Erkkilä
- Ohjeita osallistujille
  Keijo Koivukangas
  Maija-Leena Paavola
- Kysymyksiä, keskustelua

KERHOT KOKOONTUVAT

Valtaosa mukana olevista kerhoista toimii kouluissa koulujen kerhotoiminnan puitteissa. Mukana on myös muutamia kunnallisia nuorten vaikuttajaryhmiä. Vaikuttajaryhmissä keskusteluun osallistuvat myös toisen asteen opiskelijat, mutta Nuorten parlamentin täysistuntoon vaikuttajaryhmä on sitoutunut lähettämään 15–16 -vuotiaan nuoren. Joissakin kouluissa toiminta on organisoitunut valinnaiskurssien tai oppilaskuntien kautta.

Juhani Ahon koulun
Nuorten parlamentti -kerho
Mika Matilainen Iisalmen Juhani Ahon koulun historian, yhteiskuntaopin ja elämäkatsomustaidon opettaja, kokosi kerhoonsa yli 50 koulun yhdeksäsluokkalaista. Näin suuren kerhon toteuttaminen oli mahdollista yhteistyössä toisen opettajan kanssa.

Nuorten parlamentti -kerhon perustamista ja toimintaa mainostettiin yhteiskuntaopin tunneilla, keskusradiossa ja ilmoitustaululla. Suunnitelmissa oli toteuttaa koko kerhon voimin matka Helsinkiin eduskuntaan paikkakunnan ykköspoliitikon vieraaksi. Ja tietysti mukaan houkutteli mahdollisuus päästä eduskunnan istuntosaliin melkein oikeaksi kansanedustajaksi Nuorten parlamentin juhlaistuntoon. Monet myös mainitsivat syyksi osallistua yhteiskunnallisen tiedon lisääntymisen ja kerhotoimintaan osallistumisen näkyminen yhteiskuntaopin numerossa.

Juhani Ahon koulun parlamenttikerho tutustui presidenttiehdokkaiden kampanjoihin keräämällä ehdokkaiden kampanjamateriaalia, haastattelemalla kampanjatyöntekijöitä sekä koostamalla koulun vaalipäivää silmälläpitäen vaalijulisteet kustakin ehdokkaasta. Ryhmät myös kampanjoivat oman ehdokkaansa puolesta koulun vaaleja varten. Toiminta innosti kerholaisia myös seuraamaan ehdokkaiden puheita, miettimään heidän onnistumistaan tai epäonnistumistaan television vaalitenteissä sekä arvioimaan ehdokkaiden ajamien asioiden taustoja.

Kerhonohjaajana toiminut Mika Matilainen onnistui liittämään kerhon toimintaan myös kunnan kulttuuritoimintaa. Kerholaiset saivat kutsuja tilaisuuksiin, joita Iisalmessa kevään aikana järjestettiin. Kerholaiset muistivat erityisesti tilaisuuden, jossa kulttuuriministeri luovutti paikallisen säätiön kirjallisuuspalkinnon.

Kerho osallistui myös koulussa tapahtuvaan vaikuttamiseen. Vaikka nuoret kokivatkin mahdollisuutensa vaikuttaa minimaalisiksi niin yrittää kannattaa. Koulun nuoret keräsivät yhdessä oppilaskunnan kanssa adressin vaikuttaakseen kouluruokaan. Koulun rehtori on suhtautunut nuorten ponnisteluihin kannustavasti, sillä hän on vienyt nuorten terveiset myös kaupungin päättäjille.

Kerholaiset saivat omakohtaisen kansalaispätevyyden kokemuksen toimiessaan koulun vaalivirkailijoina koulun presidentinvaaleissa. Aku Ankan tai koulun opettajan keräämä äänisaalis sai kerholaiset miettimään, minkälaista vaikuttamista tällainen protestointi oikeastaan on. Tärkeänä kerholaiset pitivät oman vaiku-

KUVA: Lehtikuva / Pekka Sakki

tusväylän tai vaikutusareenan löytämistä. Aika monet kerholaiset olivat saaneet vaikuttamiskärpäsen pureman ja he olivat valmiita rohkeasti pyrkimään vaikka jonkin järjestön tai liikuntaseuran luottamuselimiin. Kerhon yksi jäsen valittiin Iisalmen nuorisoneuvostoon – jäsen sai varmaan evästystä myös kerhon muilta jäseniltä.

Koulussa nyt ensimmäisen kerran järjestetty kerho sai hyvän vastaanoton myös oppilaiden vanhempien taholta – heidän mielestään oli erinomaista että koulun kerhotoiminta sai myös muita aiheita kuin vain liikuntapainotteisia.

Laurinkylän koulun
Nuorten parlamentti -kerho

Lievestuorelaisen Laurinkylän koulun historian ja yhteiskuntaopin opettaja *Senja Matilainen* on ollut mukana Nuorten parlamentti -toiminnassa vuodesta 1998 lähtien. Hänen mukaansa projektissa mukana olo on antanut paikkakunnan nuorille erinomaisen mahdollisuuden tutustua eduskuntaan, kansanedustajan työhön ja politiikkaankin ihan aitiopaikalta. Laurinkylän koulun Nuorten parlamentti -kerhoon pääsi mukaan, kun oli osoittanut halua sitoutua koulutyön ohessa toteutettuun projektiin. Mukaan pääsivät vain ne oppilaat, jotka tekivät aiheeseen liittyvän projektityön. Työn saattoi toteuttaa joko yksin tai parityönä ja aiheen saattoi valita oman kiinnostuksensa mukaan, kunhan se liittyi politiikkaan. Valmiita töitä tuli mm. eduskuntatalon arkkitehtuurista, laukaalaisista kansanedustajista kautta aikojen ja valtioneuvoston jäsenistä.

Mukaan kerholaiset lähtivät eri syistä. Yksi halusi nostaa yhteiskuntaopinnumero, toinen ilmoittautui ihan mielenkiinnon vuoksi. Vahvoja motiiveja oli myös halu ymmärtää ja oppia enemmän politiikasta. Lisäksi heitä kiinnosti mahdollisuus päästä Nuorten parlamentin edustajana eduskuntaan Helsinkiin tai vain saada lisää kokemuksia.

Kerholaiset odottivat kerhotoiminnan olevan sitovampaa ja raskaampaa kuin se olikaan. Kerho kokoontui epäsäännöllisesti koulun jälkeen ja joskus myös pidennetyllä välitunnilla. Varsinaista toimintaa kerholla oli vaalikamppailun aikana, jolloin kerholaiset toimivat koulussa järjestetyissä presidentinvaaleissa vaalivirkailijoina ja ääntenlaskijoina.

Kerholaiset olivat mukana myös Nuorten parlamentin verkkokurssilla, jossa saattoi tehdä tehtäviä, osallistua verkkokeskusteluun tai tutustua eduskuntaan omalla ajallaan ja vaikka kotitietokoneella. Verkkokurssi tehtiin ajatellen kerhonpidon helpottamista – yhteisen ajan löytäminen saattoi olla vaikeaa tai kerholaiset saattoivat tutkia erityisesti heitä itseään kiinnostavia asioita.

Kerhossa käydyt keskustelut ja tehdyt projektityöt ovat tuoneet kerholaisten mielestä poliittista puhetta lähemmäksi heitä itseään. Tutustuttuaan poliittiseen puheeseen ja politiikan kieleen kerholaiset huomasivat, että he ymmärtävät, mitä poliitikot siellä televisiossa puhuvat. Lisäksi kerholaiset ovat kokemuksen ja keskustelun kautta esim. havainneet mitä asioita kukin puolue tai poliitikko pitää tärkeinä. Kerholaiset

olisivat toivoneet enemmän yhteisiä retkiä vaikka kunnanvaltuuston kokoukseen – yksi kerhosta oli kokoukseen osallistunut ja hän olisi toivonut sinne myös tuttavia.

Laurinkylän koulun Nuorten parlamentti -kerholaiset olivat erittäin valmiita keskustelemaan asuinseutunsa asioista. Kunnan säästöpäätökset kun näkyivät heti tulevien lukiolaisten tulevan koulumatkan hankaloitumisena, kun lähilukioadresseista, marsseista ja koulun valtauksesta huolimatta yhdistettiin noin 40 km päässä olevaan lukioon. Kerholaiset halusivat muistuttaa kuinka tärkeitä pienet koulut ovat niille nuorille, jotka asuvat näiden koulujen lähistöllä. Nuorten parlamentti -kerho on varmasti lunastanut paikkansa näiden nuorten mielissä yhteisenä keskustelufoorumina kunnan asioissa.

Hepolan koulun Nuorten parlamentti -kerho

Kemiläisen Hepolan koulu on lähettänyt edustajansa Nuorten parlamentin täysistuntoon jo ensimmäisestä istunnosta alkaen. Perinteitä ja malleja on ehditty kehittämään kerhonohjaajan *Anna-Maija Leinosen* toimesta.

Kerho aloitti toimintansa harjoittelemalla aloitteiden tekoa. Kerholaiset miettivät, millaisiin asioihin he haluaisivat vaikuttaa omassa koulussaan, kuinka näihin asioihin voisi vaikuttaa ja miten oman koulun ilmapiirin saisi vieläkin mukavammaksi. Aloitteen tekeminen, siitä keskusteleminen ja sen vieminen eteenpäin opettajakunnan ja muun koulun henkilökunnan tietoon oli kerholaisten mielestä mukava asia. Yksi kerholaisten eteenpäin viemä aloite toteutettiinkin heti – Comenius-projektin vierailun yhteydessä koululla vietettiin Suomi-ruokaviikkoa. Toinen, jonka tavoitteena oli vahvistaa koulun oppilaiden ja siistijöiden välistä vuorovaikutusta, ei ollut vielä saanut tuulta alleen.

Välillä kerholaiset olivat harjoitelleet kokoustekniikkaa ja muutaman kerran mukana oli ollut koko oppilaskunnan hallitus. Lisäksi kerholaiset olivat miettineet, mitä koulussa tapahtuva vaikuttaminen oikein on. He olivat mukana myös järjestämässä koko koulua koskevia tempauksia.

Tärkeä ja paljon aikaakin vienyt kerholaisten hanke oli koulussa järjestetyt presidentin vaalit 5.-9. luokkalaisille. Vaalilippujen valmistaminen, mainosten tekeminen yhteiskuntaopintunnilla ja seiniin kiinnittäminen, vaaliluetteloiden tekeminen – sovellettuna koulun vaalilautakuntana toimiminen – oli kerholaisten mielestä hienoa. Vaalipäivänä kerholaiset toimivat vaalivirkailijoina, tarkistivat äänestäjien henkilöllisyyden Kela-kortista, vetivät äänestäneen nimen vaaliluettelosta yli ja leimasivat äänestyslipukkeen – aivan kuten aikuisetkin. Koululla oli käytettävissä äänestyskoppikin, joten aikamoisen aito vaalitunnelma koulussa vaalipäivänä oli.

Kerholla oli tiivistä yhteistyötä Kemissä toimivien poliittisten nuorisojärjestön kanssa. Järjestöaktiivi oli mukana kerhontoiminnassa kertomassa nuorten vaikutusmahdollisuuksista,

omasta toiminnasta sekä muutenkin keskustelemassa kerholaisten kanssa tärkeistä yhteiskunnallisista teemoista.

Suullisen kysymyksen valmistelu oli tietenkin myös kerhon asialistalla – sitä pohdittiin useaan kertaan ja muokattiin vielä viime hetkellä. Kerholaiset suunnittelivat tiedottavansa juhlaistunnossa esitetyt suulliset kysymykset myös opettajille.

Hankalinta kerhossa oli aikataulujen yhteensovittaminen. Yhteinen aika kuitenkin löytyi, kerho kokoontui maanantai-iltapäivisin. Rankan koulupäivän jälkeen väsyttää ja nälättää ja kotiinkin on vielä matkaa, joten aitoa mielenkiintoa ja sisukkuutta mukana olo oli vaatinut. Mutta kerholaisten mielestä hankaluudet unohtuivat kun mietti parlamenttikerhon kohokohtaa – valtakunnan huippupoliitikkojen tapaamista.

Mikä sitten sai nuoret innostumaan, tulemaan mukaan kerhoon? Kerholaisten mukaan tärkein motiivi osallistua oli se, kun ei oikein tiennyt asioista mitään. Lisäksi mukaan kannatti tulla omasta mielenkiinnosta. Kerholaiset olivat myös mainostaneet aktiivisesti kerhoa omille ystävilleen ja pyytäneet heitä mukaan toimintaan katsomaan ja tutustumaan. Opettaja Anna-Maija Leinonen oli kertonut kerhosta oppilaskunnan hallituksen kokouksessa sekä koulun ilmoitustaululla. Helsingin matka, toimiminen päivän ajan kansanedustajana ja Nuorten parlamentin juhlaistuntoon osallistuminen herättivät nuorten mielenkiintoa. Silti tärkein syy mukaan tuloon oli kuitenkin se, että kerhossa sai yhteiskunnallisista kysymyksistä, nuorten vaikuttamismahdollisuuksista ja politiikan asioista enemmän tietoa. Sitä kautta oli mahdollista kiinnostua taas enemmän.

KUVAT: Lehtikuva / Pekka Sakki

NUORTEN PARLAMENTIN JUHLAISTUNTO 17.3.2006

Nuorten parlamentin täysistunto järjestettiin 17.3.2006. Täysistunto järjestetään suullisen kyselytunnin sääntöjä noudattaen, kuitenkin siten sovellettuna, että äänestys on mahdollinen. Valtioneuvoston jäsenet olivat paikalla lähes poikkeuksetta, koska Nuorten parlamentin täysistunto koetaan erittäin tärkeänä poliittisten vaikuttajien ja nuorten välisen vuoropuhelun areenana. Kevään täysistunto oli samalla juhlaistunto, jolla juhlistettiin yksikamarista kansanedustuslaitosta ja valtiopäiväjärjestystä, joka takasi suomalaisille yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden.

Eduskunnan puhemies johti puhetta Nuorten parlamentin täysistunnon aikana. Suullisesta kyselytunnista laadittiin päiväjärjestys Eduskunnan keskuskansliassa. Valtioneuvoston jäsenillä oli tiedossa kysymysten aihepiirit, mutta ei varsinaista kysymystä. Nuorten parlamentin täysistunnossa järjestettiin äänestys syysloman pidentämisestä viikkoon niin, että puuttuvat koulupäivät otettaisiin kesälomasta. Selvällä äänten enemmistöllä täysistunto kannatti esitystä.

KUVA: Lehtikuva / Pekka Sakki

Nuorten parlamentti -kerholaiset eduskunnassa

Nuorten parlamentin istuntopäivään liittyen eniten keskustelua yleensä herättää kunkin kerhon saama edustajapaikkamäärä. Edustajapaikkojen jaossa kerhojen kesken noudatetaan Vaalipiirilain paikkajakoa niin todellisena kuin se suinkin oli mahdollista.

Jokaiselle toimintaan osallistuvalle kerholle taattiin vähintään yksi paikka Nuorten parlamentin täysistuntoon. Lisäksi Nuorten parlamentin työryhmä päätti rajoittaa kunkin kerhon edustajamääräksi korkeintaan kolme edustajaa. Näin ollen erityisesti Varsinais-Suomen vaalipiirin »aliedustus» on selittävissä Nuorten parlamentti -kerhojen vähäisyydellä ao. vaalipiirissä. Uudenmaan, Satakunnan ja Hämeen »yliedustus» johtuu myös kerhojen määrästä. Kyseisissä vaalipiireissä toimintaan osallistui paljon aktiivisia kerhoja, jotka näin nostivat Nuorten parlamentti -edustajien määrää täysistunnossa.

Täysistuntopäivään osallistui kerholaisten ja ohjaajien lisäksi itseoikeutetusti kutsuttuina kansanedustajat ja valtioneuvoston jäsenet, kutsuvieraat ja median edustajat. Nuorten parlamentti -päivään osallistui yhteensä noin 500 henkeä.

NUORTEN PARLAMENTIN PAIKKAJAKO VAALIPIIREITTÄIN

VAALIPIIRI	KANSANEDUSTAJA	NP-EDUSTAJAT	TOIMITTAJAOPPILAAT	KERHONOHJAAJAT
Helsingin	21	21	6	8
Uudenmaan	33	39	22	22
Varsinais-Suomen	17	9	3	3
Satakunnan	9	15	11	11
Hämeen	14	18	10	10
Pirkanmaan	18	18	9	9
Kymen	12	11	4	4
Etelä-Savon	6	5	1	3
Pohjois-Savon	10	9	3	3
Pohjois-Karjalan	7	4	1	2
Vaasan	17	18	8	8
Keski-Suomen	10	10	5	5
Oulun	18	16	5	6
Lapin	7	6	2	2
Yhteensä	199	199	90	96

Esitetyistä kysymyksistä

Parlamenttikerhot tekivät valtioneuvoston jäsenille yhteensä 182 kysymystä. Monet niistä käsittelivät samoja aihepiirejä. Päiväjärjestykseen otettavien kysymysten määrää jouduttiin rajoittamaan, koska kyselytunnin aikana ehditään käsitellä vajaa kolmekymmentä kysymystä.

Päiväjärjestyksen laadinnassa noudatettiin seuraavia periaatteita:

- alueellinen tasa-arvo
- sukupuolten tasa-arvo
- kielellinen ulottuvuus
- ministeriöitten välinen yhdenvertaisuus.

Tasa-arvona mielletään sukupuoleen liittyvän tasa-arvon lisäksi myös alueellinen tasa-arvo sekä yleisemmin kansalaisten välinen tasa-arvo. Lasten ja nuorten suojelu -luokkaan on sijoitettu kysymykset, joissa on käsitelty mm. suojaavia ikärajoja sekä lasten ja nuorten hyvinvointia. Yleispoliittisiksi kysymyksiksi on luokiteltu ne kysymykset, joiden teemana oli esim. ministerinä toimiminen, nuorten osallistumiseen ja kuulemiseen liittyvä kysymykset. Tähän luokkaan on sijoitettu myös äänioikeusikärajaa sivunneet kysymykset. Ympäristöön liittyvät kysymykset koskettelivat esim. Itämerta, energiapolitiikkaa tai valtion jätepolitiikkaa. Myös yksi eläinsuojeluun liittyvä kysymys on sijoitettu tähän ryhmään. Talous ja toimeentulo -ryhmä sisältää ne kysymykset, joissa kosketeltiin mm. verotusta, opintorahaa ja asumisen kustannuksia. Koulutukseen liittyvät aiheet on käsitelty siten, että mikäli kysymyksen keskiössä on ollut joku muu kuin varsinaiseen opetukseen tai opetussuunnitelmaan liittyvä aihe, niin kysymys on sijoitettu siihen luokkaan, joka parhaiten vastaa itse aihetta. Esim. nuorten liikuntakasvatukseen liittyvät kysymykset on sijoitettu vapaa-ajan luokkaan, koska liikuntakasvatus terminä sisältää laajemman näkemyksen kuin pelkästään koulussa tapahtuvan liikuntakasvatuksen. Turvallisuuteen liittyvät aiheet käsittelivät lintuinfluenssaa, terrorismintorjuntaa sekä liikenneturvallisuus kysymyksiä. Ajankohtaisaiheita olivat mm. tekijänoikeuteen sekä EU-puheenjohtajuuteen liittyvät kysymykset. Tähän aiheluokkaan olisi voinut nostaa myös lintuinfluenssa-kysymykset, mutta temaattisesti ko. kysymykset sopivat paremmin turvallisuus-ryhmään. Muut aiheet sisältävät lähinnä yksittäisiä aiheita. Huomion arvoista lienee esim. EU:hun liittyvien kysymysten vähyys.

Saapuneiden kysymysten ja Nuorten parlamentin täysistunnossa esitettyjen kysymysten suhde on melko tasapainoinen. Koulutukseen liittyvien esitettyjen kysymysten vähäisyys johtuu sekä siitä, että opetusministeri oli estynyt virkamatkan vuoksi tulemasta paikalle sekä myös siitä, että koulutusta sivuttiin muissa esitetyissä kysymyksissä, joihin vastasivat esim. sosiaali- ja terveysministeri tai peruspalveluministeri.

SAAPUNEIDEN JA TÄYSITUNNOSSA KÄSITELTYJEN KYSYMYSTEN AIHEALUEET

	SAAPUNEET	KÄSITELLYT
Talous ja toimeentulo	38	4
Lasten ja nuorten suojelu	26	5
Koulutus	21	1
Turvallisuus	20	3
Yleispoliittinen	17	5
Tasa-arvo	17	2
Ympäristö	15	2
Muut	10	2
Vapaa-aika	9	1
Ajankohtaiskeskustelu	9	1
Yhteensä	182	26

KUVAT: Lehtikuva / Pekka Sakki

KERHOLAISTEN KERTOMAA

Nuorten parlamentin -täysistuntoon osallistui tarkkailijana Apollon koulu Helsingistä ja Aurinkorannikon koulu Espanjasta. Tarkkailijaryhmiä kokeiltiin nyt ensimmäisen kerran ja kokeilu onnistui. Tarkkailijoilla oli tehtävänä laatia kirjoitus Nuorten parlamentista nuoren näkökulmasta.

Toinen tässä julkaistava kirjoitus on tehty toimittajaoppilaan näkökulmasta. Toimittajaoppilaiden tehtävänä oli kirjoittaa lehtijuttu Nuorten parlamentti päivästä esimerkiksi yhteistyössä paikallisen sanomalehden kanssa. Kirjoituksen saattoi julkaista koulun nettisivuilla, koulun lehdessä tai muussa toimittajaoppilaan keksimässä paikassa.

Nuorten parlamentin juhlaistunnosta tehtiin pöytäkirja, joka kirjelmänä lähetettiin valtioneuvostolle tiedoksi. Pöytäkirja on luettavissa eduskunnan verkkosivuilla.

Mira ja Elisa, Apollon koulun tarkkailijaoppilaat

Nuorten parlamentti

Eduskunnan 100-vuotis juhlakauden teema on »Oikeus ääneen – luottamus lakiin. Sata vuotta suomalaista kansanvaltaa.»

Nuorten parlamentti järjestettiin perjantaina 17. maaliskuuta 2006. Se alkoi kello 8.00, jonka jälkeen oli aamiainen ja mahdolliset opaskierrokset eduskuntatalossa.

Toimittajaoppilaille järjestettiin tiedotustilaisuus eduskuntatalon auditoriossa. Apulaistiedotuspäällikkö *Rainer Hindsberg* kertoi Suomen hallituksen historiasta, yhtäläisestä äänioikeudesta ja uudesta vaalijärjestyksestä.

Ennen oikeaa juhlaistuntoa järjestettiin harjoitukset, jonne kokoontuivat oppilasedustajat ja toimittajaoppilaat. Kuten myös oikeat täysistunnot, niin myös harjoitukset aloitettiin nimenhuudolla. Puhemiestä puhutellaan »arvoisa puhemies» tai »herra puhemies». *Keijo Koivukangas* on eduskunnan lainsäädännönjohtaja ja toimi harjoituksissa puhemiehenä. Puheenvuoron saa varattua ja peruttua helposti nappia painamalla. Puheenvuoron saatuaan voi puhua paikaltaan tai nousta puhekorokkeelle, joita täysistuntosalissa on kaksi. Pisin puhe, joka pidettiin vuonna 1994 koski Euroopan Unionia ja se kesti 6 tuntia ja 32 minuuttia. Harjoituksen jälkeen pidettiin puolituntia kestävä tauko.

Itse nuorten parlamentin juhlaistunto alkoi kello 12.00. Hallitusta edustamassa olivat mm. pääministeri *Matti Vanhanen*, kulttuuriministeri *Tanja Karpela*, opetusministeri *Antti Kalliomäki* ja ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja* sekä *Paavo Lipponen* oli puhemies kuten oikeissakin istunnoissa. Tähän suulliseen kyselytuntiin oli saapunut 199 peruskoulun yhdeksäsluokkalaista tenttaamaan hallitusta valitsemistaan aiheista. Nuoria kiinnostivat liikenneturvallisuus esim. valtatie 51 rekkojen liikenteen vaarantaminen, ilmaston lämpeneminen, musiikin kopiointi internetistä, nuortenyrittäjyys ja työmarkkinatuet. Lapsilisät koettiin liian vähäisiksi, kuten myös nuorten opintotuet. Myös maailmanlaajuisesti ajankohtaiset asiat, kuten terrori-iskujen uhka Suomessa ja lintuinfluenssa sekä siltä suojautuminen, nousivat keskeisiksi puheenaiheiksi. Lehterillä valppaat toimittajaoppilaat kirjasivat kynät sauhuten muistiinpanoja ja ottivat innokkaasti valokuvia.

Lopuksi juhlaistunnon jälkeen oppilasedustajille oli puhemiehen vastaanotto valtiosalissa. Toimittajaoppilaat päästettiin sisään vähän myöhemmin. Vastaanotolla tarjoiltiin lounas ja oli mahdollisuus tavata pääministeri Matti Vanhanen. Päivän päätteeksi sai käydä eduskunnan lisärakennuksen kansalaisinfossa.

Sakari Hirvonen

Länsimäen koulun Nuorten parlamentti

ESIVALMISTELUJA

Länsimäen koulussa Nuorten parlamenttina on toiminut oppilaskunta. Oppilaskunta nimesi Nuorten parlamenttiedustajat jo keväällä 2005. Edustajiksi valittiin *Iiris Jokinen, Fama Doumbouya* ja *Sakari Hirvonen*. Edustajat valmistautuivat tapahtumaa varten hyvin. Heille järjestettiin kolme koulutuskertaa eduskunnassa. Lisäksi edustajat olivat ehdokkaina Vantaan nuorisovaltuustovaaleissa syksyllä 2005. Oppilaskunta järjesti myös vaalipaneelin, jossa ehdokkaat olivat keskustelijoina. Vaalit sujuivat koulumme osalta hyvin, kaikki kolme ehdokasta valittiin nuorisovaltuustoon.

ISTUNTOPÄIVÄ

Eduskunta viettää 100-vuotisjuhliaan vuosina 2006–2007. Juhlavuoden kunniaksi 17. maaliskuuta järjestettiin viidettä kertaa Nuorten parlamentin juhlaistunto. Paikalle oli kutsuttu eri puolilta Suomea 199 peruskoulun yhdeksäsluokkalaista edustajaa pitämään suullista kyselytuntia hallitukselle. Lisäksi paikalla oli toimittajaoppilaita raportoimassa tapahtumasta, ja se lähetettiin suorana lähetyksenä televisiosta.

Länsimäen koulusta mukana olivat siis Iiris Jokinen, Fama Doumbouya ja Sakari Hirvonen. Päivä alkoi aamiaisella eduskunnan kahviossa. Täysistuntoharjoituksen jälkeen pääministeri *Matti Vanhanen* piti lyhyen tiedotustilaisuuden uusimaalaisille vieraille. Tasan kahdeltatoista alkoi eduskunnassa kyselytunti, jota pitivät kansanedustajien sijasta nuorten edustajat. Vastaamassa oli 16 hallituksen ministeriä. Hallitukselle lähetettiin etukäteen 182 kysymystä, joista tunnin aikana ehdittiin vastata noin kahteenkymmeneen. Aiheista voisi mainita esimerkiksi uuden tekijänoikeuslain, lasten ja nuorten pahoinvoinnin sekä nuorisokahvilat. Täysistunnon jälkeen puhemies *Paavo Lipponen* piti vastaanoton Valtiosalissa, jossa lounaaksi tarjottiin salaatteja, nakkeja ja lihapullia siman kera. Päivän päätteeksi saimme vielä tavata länsimäkeläisen kansanedustajan *Kimmo Kiljusen*, joka kertoi meille kansanedustajan työstä.

Päivä oli mukava ja tilaisuutena ainutkertainen. Nuorten parlamentti on hyvä keino hallitukselle tietää, mitkä asiat ovat nuorille ajankohtaisia ja kiinnostavia. Nuoria se innostaa vaikuttamaan ja osallistumaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

POIMINTOJA PALAUTTEISTA

Palautelomake jaettiin Nuorten parlamentti -istuntopäivänä sekä kerholaisille että kerhojen ohjaajille. Lisäksi palautelomake julkaistiin Nuorten parlamentti -verkkokurssilla, josta sen saattoi täyttää ja toimittaa sähköisessä muodossa suoraan hankkeen koordinoijalle. Vastausprosentti oli noin 30.

Istuntopäivä

Nuorten parlamentti -kerhojen huippuhetki on ehdottomasti eduskuntapäivä ja siellä järjestetty Nuorten parlamentin täysistunto. Ja mitä olisi eduskunta ilman aitoja, oikeita ja eläviä kansanedustajia ja ministereitä. Monet olivat panneet merkille sen, kuinka muutama ministeri oli pystynyt raivaamaan tilaa aikatauluihinsa jäädäkseen nuorten kanssa keskustelemaan myös puhemiehen vastaanotolle.

Nuoret olivat siis tyytyväisiä istuntopäivän puitteisiin – ruokaan, kansanedustajiin, juhlavastaanottoon. Muutamassa palautteessa pohdittiin sitä, kuinka tällaiset tilanteet antavat nuorille luontevia kanavia saada ääntään kuuluville. Kokemus oli uusi ja jännittävä, ja nuoret olivat ministereitten vastauksiinkin pääasiassa tyytyväisiä. Vastauksissa muistutettiin, että nuoria kiinnostavat yhteiskunnalliset asiat ja tällaiset hankkeet varmasti lisäävät nuorten kiinnostusta politiikkaa kohtaan.

Toimittajaoppilaat toivoivat lisää ohjelmaa itselleen ja he toivoivat myös kierrosta tai tutustumista täysistuntosaliin.

Istuntopäivän ohjelma on varsin laaja ja monipuolinen. Osa ohjelmasta on päällekkäistä, mikä aiheutti muutamassa vastauksessa pientä nurinaa. Mutta toisaalta taas osa osallistujista purnasi tietynlaista tyhjäkäyntiä.

Kerhotoimintaan liittyvät palautteet

Istuntopäivän lisäksi palautteissa pyydettiin arviomaan myös kerhotoimintaa. Kerholaisten mielestä parasta Nuorten parlamentti -kerhoissa oli ehdottomasti eduskuntakäynti. Kerholaiset arvioivat onnistuneiksi myös tapaamiset kansanedustajien kanssa, yhteistyön kerholaisten kesken sekä keskustelun ja pohdiskelun.

Ohjaajien palautteissa parhaimmiksi kokemuksiksi nousivat niin eduskuntakäynti kuin yhteistyö kerholaisten kanssa. Ohjaajat kokivat lähes yhtä positiiviseksi myös keskustelun ja pohdiskelun, joka vapaaehtoisessa ja -muotoisessakin kerhotoiminnassa on mahdollista.

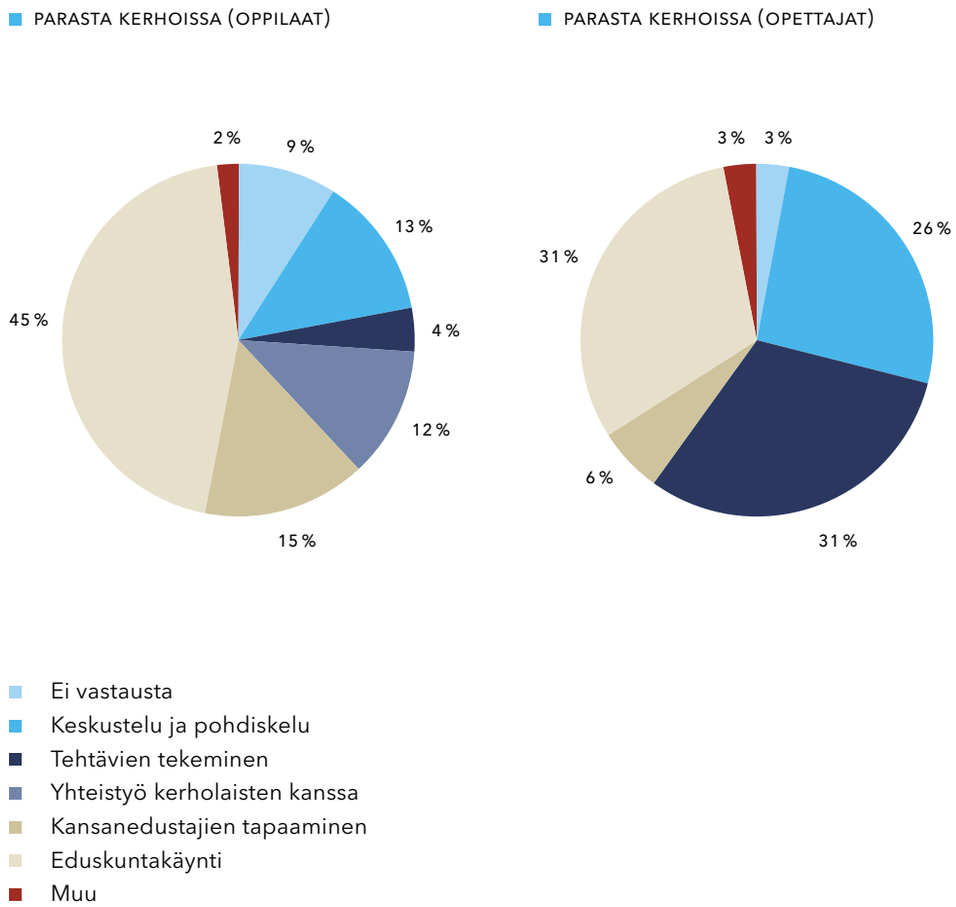

Nuorten asenteet

Palautelomakkeissa oli mukana myös kaksi asenneväittämä kysymyssarjaa (kysymyssarjat liitteessä 2). Toinen mittaa nuorten asenteita yleensä yhteiskunnalliseen toimintaan ja toinen puolestaan asenteita politiikkaa kohtaan. Asenneväittämät lainattiin suoraan EUROPART-tutkimuksesta, joten asenneväittämät ovat testattuja ja mittaavat sitä mikä oli mittareiden laatijan tarkoitus.

Mielipiteet politiikan luonteesta vain kansalaisen äänestysaktin toteuttajana on niukasti tätä väitettä vastaan. Sen sijaan nuoret kokevat politiikan käsittelevän heille tärkeitä asioita. Nuoret arvottavat politiikan mahdollisuuden sosiaalisten kysymysten hoitajana ja yhteiskunnallisten ristiriitojen ratkaisijana varsin korkealle. Kyynisyys politiikan mahdollisuuksia kohtaan ei ole vallalla tässä joukossa. Nuoret eivät koe politiikan olevan mitenkään leimallisesti vanhojen ihmisten peliä tai että politiikka merkitsisi tyhjiä lupauksia. Sen sijaan kysyttäessä politiikan ja puolueiden suhteesta, alkaa mielenkiintoista hajontaa. Politiikka koetaan puolueiden toimintana tai tähän väitteeseen ei haluttu ottaa kantaa. Samoin kysymys politiikan korruptoituneisuudesta aiheutti suuren joukon vastauksia, joissa ei oteta väittämään kantaa.

Osallistuminen yhteiskunnalliseen toimintaan koetaan tärkeäksi. Nuorten parlamentti -kerholainen epäitsekkäästi tekee osansa paremman maailman puolesta ja yrittää sinnikkäästi, vaikka asioita ei voisikaan muuttaa. Tosin hän kyllä kokee, että yhteiskunnallinen aktiivisuus saattaa auttaa tulevaa uraa. Nämä nuoret eivät allekirjoita väitettä nuorten uupumisesta – heillä on aikaa paneutua asiaan eivätkä he ole liian uupuneita koulutyöhön, jotta he voisivat olla yhteiskunnallisesti aktiiveja. Nuorten parlamentti -kerholaista välittyy jollakin tavalla nuoren idealistinkin kuva – asioihin on puututtava ja vaikutettava.

Asennekyselyn lisäksi palautelomakkeessa kysyttiin kerholaisilta, mitä muita vaikuttamiskeinoja kuin äänestäminen he aikovat tulevaisuudessa käyttää.

MITÄ MUITA VAIKUTTAMISEN MUOTOJA KUIN ÄÄNESTÄMINEN AIOT KÄYTTÄÄ?

Osallistun	%
Oppilaskuntatoiminta	40
Yleisöosastokirjoitus	29
Poliittinen toiminta	28
Järjestötoiminta	27
Verkkokeskustelu	26
Sähköposti kansanedustajalle	24
Mielenosoitus	13
Yhteys kunnanvaltuutettuun	12
Ei vastausta	10
Muuta	7
Kunta-aloite	6

Toimintaan osallistuvat nuoret ovat varmasti jo valmiiksi kiinnostuneita yhteiskunnallisista asioista, koska vapaaehtoisesti ovat ilmoittautuneet mukaan toimintaan. Näille nuorille Nuorten parlamentti -toiminta vahvistaa positiivista aktiivisuutta ja halua olla vaikuttamassa yhteiskunnallisiin asioihin. Mukaan toimintaan tulee kuitenkin myös niitä nuoria, joitten motiivi voi olla vain »halu saada tietää» tai »parantaa yhteiskuntaopin numeroa». Nuorten parlamentti -kerhojen toiminta motivoi näitä nuoria tulevaisuudessa osallistumaan aktiivisesti niin oppilaitosten oppilaskuntiin kuin myös yleiseen ajankohtaiseen keskusteluun lehtien palstoilla ja verkkomedioissa. Poliittinen toiminta näyttää myös kiinnostavan nuoria huomattavasti yleistä enemmän.

KUVAT: Lehtikuva / Pekka Sakki

NUORTEN PARLAMENTTI -KERHON TOIMINTAPALETTI

Nuorten parlamentti -kerho toimintasuunnitelman voi koota seuraavista elementeistä. Tarkoitus ei ole, että Nuorten parlamentti -kerhot tekisivät kaikki eri kohdat, vaan toimintasuunnitelma laaditaan omalle kerholle sopivaksi huomioiden niin kerholaisten kiinnostuksen kuin käytettävissä olevan ajankin.

Kerhojen ohjaajina toimivat usein koulun opettaja. Yleensä mukana on historian ja yhteiskuntaopin opettajia, äidinkielen opettajia, opinto-ohjaajia ja nuoriso-ohjaajia. Mukana toiminnassa on ollut myös kunnan poliittiset nuorisojärjestöt, alueen kansanedustajat, kunnan valtuutetut, muut kunnassa toimivat nuorisojärjestöt yms. kunnasta riippuen.

Kerholaiset rekrytoidaan koulun 8.- ja 9.-luokkalaisista. Kerholaisten rekrytoinnissa voi hyödyntää myös kunnan muita nuorten parissa toimivia tahoja kuten vaikuttajaryhmiä tai muiden koulujen oppilaita.

Kerho päättää yhdessä toimintasuunnitelmasta esim. seuraavista teemoista:

Nuorten vaikutusmahdollisuudet
- tutustutaan oman kunnan vaikutusmahdollisuuksiin nuorten näkökulmasta
- materiaalina kunnan sivut, henkilöhaastattelut, sanomalehdet
- Nuoret ja vaikuttaminen -julkaisu
- kokouskäytännöt
- muut nuorten käytössä olevat vaikuttamiskanavat

Kansanedustajan työ
- Materiaalina eduskunnan tuottamat aineistot, mm.
  · *Edusnet*
  · *Lainsäätäjät-peli*
  · *sanomalehdet*
  · *poliitikkohaastattelu esim. sähköpostilla toteutettuna*

Poliitikkopaneeli
- kutsutaan alueen kansanedustaja nuorten paneeliin
- yhteistyö koko yläasteen ja kunnan muidenkin yläasteiden kanssa

Ajankohtaiskeskusteluun osallistuminen
- verkkokeskusteluun osallistuminen
- Nuorten parlamentti -verkkokurssi

Eduskunnan budjettivalta
- materiaalina Nuorten parlamentti 2008 -verkkoaineisto

Istuntopäivään valmentautuminen
- teeman valinta keskustelemalla
- taustatietojen etsintä
- kysymyksen muotoilu
- matkojen varaaminen

Nuorten parlamentti –edustajan/edustajien valinta
- kerho keskustelee menettelytavoista
- arpa, äänestys, osallistumisaktiivisuus, muu tapa?

Toimittajaoppilaan valinta ja valmentautuminen
- Nuorten parlamentti -verkkokurssin materiaali
- yhteys paikalliseen sanomalehteen
- istuntopäivän jutun etukäteissuunnittelu
- yhteydet toivottaviin haastateltaviin Helsingissä

Istuntopäivän jälkilöylyt
- edustajan/edustajien ja toimittajaoppilaan kokemukset koko koulun tietoon
- jutun kirjoittaminen ja toimittaminen paikalliseen lehteen
- koulun verkkosivuille jutut ja kuvat
- keskustelu päivän aikana käydystä keskustelusta

KUVAT: Lehtikuva / Pekka Sakki

TIIVISTELMÄ

Suomen Eduskunta juhlii satavuotista taivaltaan vuosina 2006–2007. Kansalaisten tasavertainen mahdollisuus vaikuttaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin, suomalainen demokratia ja suomalaisten ennakkoluulottomuus ja usko kansalaisten tahtoon ja kykyyn toimia demokraattisesti ovat olleet esillä myös Nuorten parlamentin vuosien 2005-2006 teemoissa. Nuorten parlamentin 17.3.2006 järjestetty juhlaistunto oli yksi 100-vuotisjuhien päätapahtumista.

Nuorten parlamentti on peruskoulun 8.–9. luokkien oppilaille tarkoitettu hanke. Kouluihin perustetuissa parlamenttikerhoissa oppilaat tutustuvat

- edustukselliseen demokratiaan
- eduskunnan toimintaan
- nuorten vaikutusmahdollisuuksiin ja
- aktiivisina kansalaisina toimimiseen
- nuoria itseään kiinnostavien, ajankohtaisten teemojen kautta.

Kerhojen toiminta huipentuu eduskunnan istuntosalissa järjestettävään suulliseen kyselytuntiin. Siinä nuoret esittävät kerhoissa valmistelemiaan kysymyksiä valtioneuvoston jäsenille eduskunnan puhemiehen johtaessa puhetta.

Nuorten parlamentti -hankkeen juuret ulottuvat vuoteen 1997, jolloin Ranskan kansalliskongressin puhemies *Laurent Fabius* ehdotti Euroopan unionin jäsenmaiden parlamenteille nuorisoparlamenttien koolle kutsumista. Suomessa hanketta on toteutettu eduskunnan, nuorisotyön ja opetustoimen välisenä yhteistyönä. Teemojen ja toimintatapojen kehittäjänä ovat toimineet Kerhokeskus – koulutyön tuki ry ja eduskunta yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Nuorten parlamenttiin osallistuvat peruskoulujen 8.- ja 9.-luokkalaiset nuoret. Kouluissa ja kunnissa on perustettu Nuorten parlamentti -kerhoja, joihin yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneet nuoret voivat osallistua. Kerhoihin osallistuvat nuoret ovat motivoituneita, koska toiminta on vapaaehtoista niin nuorille kuin ohjaajillekin.

Nuorten parlamentti -hankkeeseen osallistuvat nuoret pääsevät näkemään suomalaista päätöksentekomallia. He tutustuvat siihen, kuinka päätöksiä valmistellaan. Kysymysten valmistelu ministereille edellyttää varsin laajaa tietopohjaa, joka ei ole peruskoulunsa päättöluokilla olevalla vielä valmiina. Nuorten parlamentti tarjoaa nuorille mahdollisuuden »kansalaispätevyyskokemukseen». Samoin Nuorten parlamentti on käytännössä yksi tapa kokeilla edustuksellista demokratiaa, koska kaikki kerholaiset eivät pääse osallistumaan istuntoon.

Nuorten – ja kaikkien asiasta kiinnostuneiden – käyttöön toimitettiin Mentori menneisyydestä sivusto (*www.kerhokeskus.fi/mentorimenneisyydesta*) , jonka materiaalien ja tehtävien kautta on mahdollista tarkastella sadan vuoden takaista eduskuntauudistusta, uutta valtiopäiväjärjestystä, vaalilakia ja ensimmäisiä yleisiä ja yhtäläisiä vaaleja 15.–16.3.1907 sekä ensimmäisen yksikamarisen eduskunnan toimintaa ensimmäisen vaalikauden (1907-1908) aikana.

Nuorten parlamentti -kerhoille avattiin kerhokauden ajaksi verkkokurssi (*kerhokeskus.moodle.fi*). Verkkokurssin tavoitteena oli vahvistaa kerhojen välistä yhteydenpitoa, valaista esimerkin avulla yhteiskunnassa käytävää ajankohtaiskeskustelu taustoineen sekä antaa nuorille tietoa heillä olevista vaikuttamismahdollisuuksista.

Nuorten parlamentin tärkein tiedotuskanava oli hankkeen verkkosivut (*www.kerhokeskus.fi/nuortenparlamentti*). Kerhojen kirjallinen materiaali koottiin eduskunnan toimittamista esitteistä. Lisäksi jokainen kerho sai yhdet kappaleet Nuorten parlamentti 2004 -raporttia sekä Nuoret ja vaikuttaminen -kirjaa.

Kerhoille toimitettiin toukokuussa Nuorten parlamentti 2006 -juhlaistunnon pöytäkirjan painettu laitos.

NUORTEN PARLAMENTIN PAIKKAJAKO VAALIPIIREITTÄIN

VAALIPIIRI	KANSANEDUSTAJAT	NP-EDUSTAJAT	TOIMITTAJAOPPILAAT	KERHONOHJAAJAT
Helsingin	21	21	6	8
Uudenmaan	33	39	22	22
Varsinais-Suomen	17	9	3	3
Satakunnan	9	15	11	11
Hämeen	14	18	10	10
Pirkanmaan	18	18	9	9
Kymen	12	11	4	4
Etelä-Savon	6	5	1	3
Pohjois-Savon	10	9	3	3
Pohjois-Karjalan	7	4	1	2
Vaasan	17	18	8	8
Keski-Suomen	10	10	5	5
Oulun	18	16	5	6
Lapin	7	6	2	2
Yhteensä	199	199	90	96

Parlamenttikerhot tekivät valtioneuvoston jäsenille yhteensä 182 kysymystä. Monet niistä käsittelivät samoja aihepiirejä, ja koska kyselytunnin aikana ehditään käsitellä vain noin kaksikymmentä kysymystä, on kysymysten määrää jo tässä vaiheessa jouduttu rajoittamaan. Päiväjärjestyksen laadinnassa noudatettiin seuraavia periaatteita

- alueellinen tasa-arvo
- sukupuolten tasa-arvo
- kielellinen ulottuvuus
- ministeriöitten välinen yhdenvertaisuus.

Valtioneuvoston jäsenet olivat lähes poikkeuksetta paikalla.

Nuoret olivat tyytyväisiä istuntopäivän puitteisiin – ruokaan, kansanedustajiin, juhlavastaanottoon. Muutamassa palautteessa pohdittiin sitä, kuinka tällaiset tilanteet antavat nuorille luontevia kanavia saada ääntään kuuluville. Kokemus oli uusi ja jännittävä, ja nuoret olivat ministereitten vastauksiinkin pääasiassa tyytyväisiä. Vastauksissa muistutettiin, että nuoria kiinnostavat yhteiskunnalliset asiat ja tällaiset hankkeet varmasti lisäävät nuorten kiinnostusta politiikkaa kohtaan. Nuorten parlamentti -kerholaista välittyy jollakin tavalla nuoren idealistinkin kuva – asioihin on puututtava ja vaikutettava.

SAAPUNEIDEN JA TÄYSITUNNOSSA KÄSITELTYJEN KYSYMYSTEN AIHEALUEET

	SAAPUNEET	KÄSITELLYT
Talous ja toimeentulo	38	4
Lasten ja nuorten suojelu	26	5
Koulutus	21	1
Turvallisuus	20	3
Yleispoliittinen	17	5
Tasa-arvo	17	2
Ympäristö	15	2
Muut	10	2
Vapaa-aika	9	1
Ajankohtaiskeskustelu	9	1
Yhteensä	182	26

SUMMARY

The Parliament of Finland is celebrating its centennial in 2006 and 2007. In this context, the Youth Parliament of 2005–2006 discussed equal opportunities for citizens to exert their influence in society-related issues, Finnish democracy, lack of prejudice and belief in citizens' will and ability to act democratically. The Centennial Session of the Youth Parliament on 17 March 2006 was one of the main events of the celebration of the 100th Anniversary of the Parliament Reform in Finland.

The Youth Parliament project is intended for pupils on class levels 8 - 9 of the comprehensive school. The members of the Parliamentary Clubs started in schools acquaint themselves with, among other things, the following issues:

- Representative democracy
- Parliament's work
- Possibilities for young people to exert influence and
- be proactive as citizens
- by discussing topical themes of interest for them.

The work of Parliamentary Clubs culminates in an oral Question Hour arranged in the Session Hall of Parliament House. During the Question Hour, the representatives of Parliamentary Clubs pose questions they have prepared in advance to Cabinet Ministers and the Speaker of Parliament is chairing the session.

The tradition of Youth Parliament sessions dates back to 1997 when the President of the French National Assembly, Laurent Fabius, proposed organising of a Children's Parliament in the EU Member States. In Finland, the project has been carried out in cooperation between Parliament, youth workers and educational institutions. Themes and procedures have been developed by Kerhokeskus – koulutyön tuki ry together with Parliament and various players in the field.

The pupils participating in Youth Parliament meetings represent classes 8 and 9 of the comprehensive school. Schools and municipalities have started Youth Parliament Clubs that are open to young people who are interested in society-related issues. The members of Youth Parliament Clubs are well-motivated, because clubs operate on a voluntary basis. This concerns both pupils and club leaders.

Young people who engage in the Youth Parliament project get an opportunity to acquaint themselves with the Finnish model of decision-making. They also learn how decisions are being prepared. Preparing questions to be addressed to Cabinet Ministers requires quite a broad knowledge base that the pupils of the final classes of the comprehensive school do not have, yet. The Youth Parliament project offers, accordingly, young people an experience of active citizenship. Moreover, Youth Parliament Clubs also provide a method of testing the functioning of representative democracy, because all club members do not get an opportunity to participate in the actual Youth Parliament Session.

To this effect, a specific web site (*www.kerhokeskus.fi/mentorimenneisyydesta*) intended for young people—and all other interested parties—was created in order to help them get acquainted with the parliamentary reform of 1906, the new Parliament Act, the Election Act, universal suffrage including the parliamentary elections of 15 and 16 January 1907 and the work of the first unicameral Parliament over the first electoral period (1907–1908).

Moreover, an on-line course (*www.kerhokeskus.moodle.fi*) lasting over the club period was created to promote the club work. The aim of the on-line course was to strengthen contacts between existing Parliamentary Clubs, shed light on the topical society-related debate including its background by means of practical examples and to provide young people with information on their possibilities of influence.

The most important information channel used by the Youth Parliament project is its own web site (*www.kerhokeskus.fi/nuorten-parlamentti*). The printed material on which the club work was based is compiled of the brochures published by Parliament. In addition, each Parliamentary Club received a copy of the report Nuorten parlamentti 2004 (Youth Parliament 2004) and a book titled "Nuoret ja vaikuttaminen" that deals with young people's opportunities to exert influence.

NUMBER OF PARLIAMENTARY SEATS BY ELECTORAL DISTRICT

ELECTORAL DISTRICT	NUMBER OF SEATS IN PARLIAMENT	NUMBER OF SEATS IN YOUTH PARLIAMENT	PUPILS ACTING AS JOURNALISTS	CLUB LEADERS
Helsinki	21	21	6	8
Uusimaa	33	39	22	22
Varsinais-Suomi	17	9	3	3
Satakunta	9	15	11	11
Häme	14	18	10	10
Pirkanmaa	18	18	9	9
Kymi	12	11	4	4
South Savo	6	5	1	3
North Savo	10	9	3	3
North Karelia	7	4	1	2
Vaasa	17	18	8	8
Central Finland	10	10	5	5
Oulu	18	16	5	6
Lapland	7	6	2	2
Total	199	199	90	96

In May 2006, Parliamentary Clubs received a printed version of the minutes of the Centennial Session of the Youth Parliament 2006.

Parliamentary Clubs prepared a total of 182 questions to be posed to Cabinet Ministers. Several questions dealt with the same topics, and because it was possible to discuss only about 20 issues during the Question Hour, the number of questions to be posed was limited from the very beginning. The session agenda was drawn up according to the following principles

- regional equality
- gender equality
- language dimension
- equal status of various ministries

Nearby all of members of the Cabinet (in Finland called the Council of State) were attending the meeting.

The participants of the Plenary Session were satisfied with the arrangements i.e. the food served, MPs and the anniversary reception organised after the Plenary Session. Some persons who gave feed back stated that occasions like this offer a natural channel for young people to get their voices heard. This was a new and exiting experience, and the participants were mainly satisfied with the answers given by various Cabinet Ministers. The answers stressed the fact that young people are interested in society-related issues and that projects of the same type as the Youth Parliament are aimed at increasing their interest in politics. At the same time, the Youth Parliament Clubs somehow reflect the picture of a young idealist whose motto is "one should interfere and exert one's influence".

THEMES FOR QUESTIONS POSED AND DISCUSSED IN THE PLENARY SESSION

	SAAPUNEET	KÄSITELLYT
Economy and livelihood	38	4
Protection of children and young people	26	5
Education	21	1
Security	20	3
The political situation in general	17	5
Equal opportunities	17	2
Environment	15	2
Other themes	10	2
Leisure time	9	1
Debate on topical issues	9	1
Total	182	26

VUÄNNÕS

Lää´ddjânnam ee´ttiǩkå´dd prääzkai čue´ttee´jj tuâjees ee´jjin 2006-2007. Meerlai tää´ssverddsaž vuäittmõš vaikkted õhttsažkåå´ddlai kõõččmõõččid. Lää´dd demokraatt da laa´ddi ouddkäddmõõžžte´mes vuõtt da åskk meerlai tattu da o´dde tuåimmjed demokraattlânji liâ leämmaž ǩiõtt'tõõllâmnalla še Nuõri parlameent ee´jji 2005-2006 themain. Nuõri parlameent 17.3.2006 riâššum prää´zneǩsååbbar leäi õhtt 100-ee´jjprää´znǩi väážnmõš tõõi peei´vi valddum ä´šš.

Nuõri parlamentt lij vuâđđškooul 8.-9. klaassi škooulneeǩǩid õõlgtum ha´ŋǩǩõs. Škooulin alttuum parlamenttsie´brin škooulneeǩǩ tobddstâ´tte

- jõnnaa´ššiǩiõtt'tõõllâmnallšem demokra´tte
- ee´ttiǩkåå´dd tue´jjummu´šše
- nuõri vaikktemvuäittmõõžžid da
- alttee´es meerla´žžân tuåimmu´šše
- nuõrid ääi´jpoddsaž theemai pääi´ǩ, sij miõlâst si´jjid väážnai aa´šši pirr

Sie´bri sååbbrõõššmõš ääjašm ee´ttiǩkåå´dd prää´zneǩsååbbrest njäälmlaž kõõjtõsčiâ´sse. Tõ´st nuõr maadâ´rdde sie´brin valmštum kõõččmõõžžid jânnam pââimõs vaaldšempravlee´nn'ja ministeerid, ko´st eettiǩkåå´dd saaggjåå´đteei jåå´đat maainstemvuâraid.

Nuõri parlameent -ha´ŋǩǩõõžž alggšõddmõõžž vuälla tok-sa ee´jj 1997 äi´ǧǧpâjja, kuä´ss Franskjânnam meersååbbar saaggjåå´đteei *Laurent Fabius* uu´di alttõõzz Euroop Union vuä´ssbie´lljânnmi parlameentid nuõriparlameenti õ´htte kåččmõõžž. Lää´ddjânnmest ha´ŋǩǩõs lij čõõđtum ee´ttiǩkåå´dd, nuõrituâi da mätt'tõõttâmtuåim kõskksaž õhttsažtuâjjan. Themai da mõõntõõllâmvue´jji ooudâsviikkjen liâ leämmaž sie´brrkuvddlõs – škooultuâi tuärjjõs ry da ee´ttiǩkå´dd õõutveäkka jee´res tuåimmjeei´jid.

Nuõri parlame´ntte vuässõ´tte vuâđđškoouli 8.- da 9.- klassneǩǩ nuõr. Škooul da kåå´dd liâ alttääm Nuõri parlamentt-sie´brid, koid õhttsažkåå´ddlai aa´šši peersteei nuõr vuei´tte vuässõõttâd. Sie´brid vuässõõttâm nuõr liâ loŋŋnam, gu tuåimmõš lij pää´kktem nu´tt nuõrid go vuõi´ǧǧeejaid.

Nuõri parlamentt -ha´ŋǩǩõ´sse vuässõõtti nuõr peä´sse vuei´nned lää´dd tu´mmstõktuâjjmaa´l. Sij tobddstâ´tte tõõzz, mä´htt tu´mmstõõggid valmštõõlat. Kõõččmõõžži vaalmštõõllmõš ministeerid ouddlâ´stt aaibâs veiddsõs teâttvuâđ, kåå´tt i´llakku vuâđđškooul piâzškue´ttemklaassâst piâzškueđđja veâl vaalmâš. Nuõri parlamentt oudd nuõrid vuäittmõõžž "meerlažpâ´sttem vuõttä´šštobddmõ´šše". Seämmanalla Nuõri parlamentt lij mõõntõõllâmvue´jjest õhtt vue´ǩǩ ǩiõččlõddâd jõnnaa´ššiǩiõtt'tõõllâmnal lšem demokraatt, gu puk sie´brrneeǩǩ jiâ piâzz vuässõõttâd veerglaž orgaan sååbbra.

Nuõri- da pukid ää´ššest peersteei´ji - ââannmõ´šše tuåimteš Mentor seiddõs mõõnnâmääi´jest koon aunnsi da tuâjai pääi´ǩ lij aaibšmõš ǩiiččeed čue´đ ee´jj tuâkksa ee´ttiǩkåå´dd oođummuužž, oođ riikkpeei´vipå´reâd, vaallää´jj da vuõssmõõzzid takai da seämmanallšem vaalid 15.–16.3.1907 di vuõssmõs õõutkäämmar ee´ttiǩkåå´dd tuejjummuužž vuõssmõš vaalpââi (1907–1908) äi´ǧǧen.

Nuõri parlamentt-sie´brid ää´veeš sie´brrpââi ääigas ne´ttkuurs. Ne´ttkuurs täävtõssân leäi ravveed sie´bri kõskksa kontaktâânnmõõžž, čuõvted čiõlgtõõzzi pääi´ǩ õhttsažkåå´ddest jeällum ääi´jpoddsažsäärn õõttmõõžž tuâggeesvui´m di u´vdded nuõrid teâđ si´jjid kuulli vaikktemvuäittmõõžžin. Nuõri parlameent vääžnmõš teâđtemǩeäinn leäi ha´ŋǩǩõõzz ne´ttseidd. Sie´bri ǩe´rjjlaž aunnâz no´rreš ee´ttiǩkåå´ddest vuõlttuum čuäjjtõõzzin. Lââ´ssen pukid sie´brid u´vddeš õõutid nuõri parlamentt 2004 – čiõlgtõõzz di Nuõr da vaikktumuš - ǩee´rj.

Sie´brid vuõltteeš vue´ssmannust Nuõri parlamentt 2006 - prää´zneǩsååbbar på´rddǩee´rj teäddum ǩee´rjj.

NUÕRI PARLAMEENT VAALVUU´DI PÄI´ǨǨJUÂKK

VAALVU´VDD	MEEREE´TTIǨ	NP-VÕBORŠEEǨǨ	SAAGGTUEJJEEI-MÄTT'TÕÕDI	SIE´BRRVUÕI´ǦǦEEJA
He´lssen	21	21	6	8
Uudenmaan	33	39	22	22
Varsinais-Suomen	17	9	3	3
Satakunnan	9	15	11	11
Hämeen	14	18	10	10
Pirkanmaan	18	18	9	9
Kymen	12	11	4	4
Etelä-Savon	6	5	1	3
Pohjois-Savon	10	9	3	3
Tâ´vv-Ka´rjjel	7	4	1	2
Vaasan	17	18	8	8
Kõskk-Lää´ddjânnam	10	10	5	5
Oulun	18	16	5	6
Sää´mjânnam	7	6	2	2
Õhttse´žže	199	199	90	96

Parlamenttsie´br tuejjee riikksuåvtõõzz ministeerid õhttse´žže 182 kõõččmõžžåd. Määŋgain kõõččmõõžž ǩiõtt'tõ´lle seämma ä´ššpiirid, da gu kõõjtõsčiåss äi´ǧǧen õõštet ǩiõtt'tõõllåd pâi nu´tt kuåhttlo kõõččmõžžåd, lij kõõžžmõõžži meä´r ju´n tän pooddåst jouddum rää´jtet. Pei´vvpå´reåd raajjmest jää´ǩǩtet puõ´ttinallšem vuâđjuurdid.

- vooudlaž tää´ssäärv
- sooǧǧbeä´li tää´ssäärv
- ǩiõll'laž vuälvuõtt
- ministeriai kõskksaž õõutverddsažvuõtt

Riikkčuåvtõõzz ministeerin le´jje pääi´ǩ â´lnn, nu´tt määŋgas gu tuâjjǩirrsi diõtt õs´tte lee´d. Nuõr le´jje leekkstes si´jjid läädnai sååbbarištt âmpeei´v prograammräämid - veärru, meeree´ttǩi vuä´ssõõttmu´šše, prää´zn eǩvuâsttavälddmõ´šše. Måtam maacctõõzzâst smiõ´tte tõn, mä´htt näkam jõnnaa´ššisååbbar raajjmuš oudd nuõrid vue´ǩǩsõs teâđtemmaal vuä^^ad jiõnes maai´lme kuullâmnalla. Tobddmõš leäi ođđ da miõ´lle pâššneeja, da nuõr le´jje ministeeri vasttõõzzid jäänaš miõlstes. Vastõõzzin muštt'teš, što õhttsažkåå´dlaž ää´šš da näkam ha´ŋǩǩõõzz aainâs lää´zzte nuõri peerstummuužž politiikk ârra. Nuõri parlamentt – sie´brrneeǩǩin kuâsttai mõõn-ne nalla nuõri niõggeei-i fi´ttjõs- aa´ššid âlgg kässjõõttâd da vaikkted.

PUÄTTAM DA PRÄÄ´ZNEǨSÅÅBBREST ǩIÕTT'TÕLLUM KÕÕČČMÕÕŽŽI Ä´ŠŠPIIR

	PUÄTTAM	ǩIÕTT'TÕLLUM
Tääll da pi´rǧǧeemvuõtt	38	4
Päärnai da nuõri suõ´jjumuš	26	5
Škoou´l'jumuš	21	1
Staanvuõtt	20	3
Takaipolitiikklaž	17	5
Tää´ssärvv	17	2
Pirrõs	15	2
Jee´rab	10	2
Ååreemäi´ǧǧ	9	1
Ääi´jpoddsažmaainstumuš	9	1
Õhttse´žže	182	26

ČOAHKKÁIGEASSU

Suoma Riikkabeaivvit ávvudit čuohtejahkásaš mátkkiset jagiin 2006–2007. Nuoraid parlameantta jagiid 2005–2006 temáin leamašan ovdan maiddái álbmotlahtuid ovttaárvosaš vejolašvuohta váikkuhit servodaga gažaldagaide, suopmelaš demokratiija ja maiddái suopmelaččaid ovdagáttuhisvuohta ja jáhkku riikkavuložiid dáhttui ja nákcii doaibmat demokráhtalaččat. Nuoraid parlameantta 17.3.2006 doallan ávvudančoahkkin lei okta 100-jagi ávvudemiid váldodáhpáhusain.

Nuoraid parlameanta lea vuođđoskuvlla 8.-9. luohká oahppiide dárkkuhuvvon fidnu. Skuvllaide vuođđuduvvon parlameantarieggáin oahppit oahpásmuvvet

- álbmotlaš demokratiijai
- riikkabeivviid doaibmamii
- nuoraid váikkuhanvejolašvuođaide ja
- aktiivvalaš álbmotlahttun doaibmamii
- nuoraid geasuheaddji, áigeguovdilis temáid bokte

Rieggáid doaibma loahpahuvvo fiinát riikkabeivviid čoahkkinsáles lágiduvvon njálmmálaš gažadandiibmui. Das nuorat jerret gažaldagaid, maid leat válmmaštallan ovddalgihtii rieggáin, stáhtaráđi lahtuin riikkabeivviid ságajođiheaddji jođihettiin sága.

Nuoraid parlameanta –fidnu ruohttasat ollet jahkái 1997, goas Ránskká álbmotkongreassa ságajođiheaddji *Laurent Fabius* evttohii Eurohpa uniovnna lahttoriikkaid parlameanttaidda nuoraidparlameanttaid čoahkkái bovdema.

Suomas fidnu lea ollašuhtton riikkabeivviid, nuoraidbarggu ja oahpahusdoaimma gaskasaš ovttasbargun. Temáid ja doaibmavugiid ovddideaddjin leat doaibman Kerhokeskus – koulutyön tuki ry ja riikkabeaivvit ovttas sierra doaibmiiguin.

Nuoraid parlamentii oassálastet vuođđoskuvllaid 8.- ja 9.-luohká nuorat. Skuvllain ja gielddain leat vuođđuduvvon Nuoraid parlameanta –rieggát, maidda servodaga áššiin beroštuvvan nuorat sáhttet oassálastit. Rieggáide oassálasti nuorat leat movttiiduvvan, go doaibma lea eaktodáhtolaš nu nuoraide go jođiheaddjiide.

Nuoraid parlameanta – fidnui oassálasti nuorat besset oaidnit suopmelaš mearrádusbarganvuogi. Sii oahpásmuvvet dasa, mo mearrádusat válmmaštallojit. Gažaldagaid válmmaštallan ministeriidda gáibida oalle viiddes dieđuid, mat eai leat vuođđoskuvlla bajit luohkáin vel hálddus. Nuoraid parlameanta fállá nuoraide vejolašvuođ a »álbmotdohkálašvuođavásáhussii». Seammaláhkai Nuoraid parlameanta lea geavadis okta vuohki hárjehallat álbmotlaš demokratiija, go buot riekkeslaččat eai beasa oassálastit čoahkkimii.

Nuoraid – ja áššis beroštuvvan eará olbmuid – atnui doaimmahuvvui Mentor vássánáiggi birra siiddut (*www.kerhokeskus.fi/mentorimenneisyydesta*), man materiálaid ja bargguid bokte lea vejolaš guorahallat čuohte jagi duohkásaš riikkabeaiveođastusa, ođđa riikkabeaiveortnega, válgalága ja vuosttas

almmolaš ja oktilaš válggaid 15.–16.3.1907 ja maiddái vuosttas ovttakámmárlaš riikkabeivviid doaimma vuosttas válgabaji (1907–1908) áigge.

Nuoraid parlameanta -rieggáide rahppui riekkesbaji áigái nettikursa (*kerhokeskus.moodle.fi*). Nettikurssa ulbmilin lei nannet rieggáid gaskasaš oktavuođaid, čuvget ovdamearkka vehkiin áigeguovdilis ságastallama oktan dan duogážiin, mii gevvo servodagas, ja maiddái addit nuoraide dieđuid váikkuhanvejolašvuođain, mat sis leat.

Nuoraid parlameantta dehaleamos dieđihankanálan ledje fidnu nettisiiddut (*www.kerhokeskus.fi/nuortenparlamentti*). Rieggáid čálalaš materiála čohkkejuvvui riikkabeivviid doaimmahan prošyrain. Lassin juohke riekkis oaččui ovtta Nuorten parlamentti 2004 -raportta ja ovtta Nuoret ja vaikuttaminen -girjji.

Rieggáide doaimmahuvvui miessemánus Nuorten parlamentti 2006 -ávvudančoahkkima beavdegirjji prentejuvvon stuhkka.

NUORAID PARLAMEANTTA BÁIKEJUOHKU VÁLGABIIRRIID MIELDE

VÁLGABIIRE	RIIKKABEAIÁIRRAS	NP-OVDDASTEADDJIT	DOAIMMAHEADDJI-OAHPPIT	RIEKKESJODI-HEADDJIT
Helssega	21	21	6	8
Uudenmaa	33	39	22	22
Varsinais-Suomi	17	9	3	3
Satakunta	9	15	11	11
Häme	14	18	10	10
Pirkanmaa	18	18	9	9
Kymi	12	11	4	4
Mátta-Savo	6	5	1	3
Davvi-Savo	10	9	3	3
Davvi-Gárjila	7	4	1	2
Vaasa	17	18	8	8
Gaska-Suoma	10	10	5	5
Oulu	18	16	5	6
Lappi	7	6	2	2
Oktiibuot	199	199	90	96

Parlameantarieggát jerre stáhtaráđi lahtuin oktiibuot 182 gažaldaga. Máŋggat dain giehtadalle seamma fáttáid, ja go gažadandiimmu áigge geargá giehtadallat dušše sullii guoktelogi gažaldaga, de ledje gažaldagaid meari jo dán muttos ráddjen. Beaiveortnega ráhkadeamis čuvvojuvvojedje čuovvovaš prinsihpat

- guovlluid guoskevaš dásseárvu
- sohkabeliid dásseárvu
- giela guoskevaš bealli
- ministeriijaid gaskasaš ovttaveardásašvuohta

Stáhtaráđi lahtut ledje measta buot báikki alde.

Nuorat ledje duhtavaččat čoahkkinbeaivve fálaldahkii – borramuššii, riikkabeaiveáirasiidda, ávvudanvuostáváldimii. Muhtin máhcahagas guorahallui dat, mo dákkár dilit addet nuoraide lunddolaš kanálaid oažžut jienaset gullot. Vásáhus lei ođđa ja gelddolaš, ja nuorat ledje ministaraid vástádusaide eanaš duhtavaččat. Vástádusain muittuhuvvui, ahte nuorat leat beroštuvvan servodaga áššiin ja dákkár fidnut sihkkarit lasihit nuoraid beroštumi politihká hárrái. Nuoraid parlameanta –rieggá nuoras vuhtto muhtinláhkai nuora idealistalašge govva – áššiide galgá darvánit ja váikkuhit.

BOAHTÁN JA DIEVASČOAHKKIMIS GIEĐAHALLON GAŽALDAGAID FÁTTÁT

	BOAHTÁN	GIEĐAHALLON
Ekonomiija ja áigáiboahtu	38	4
Mánáid ja nuoraid suodjaleapmi	26	5
Skuvlejupmi	21	1
Dorvvolašvuohta	20	3
Dábálaš politihka	17	5
Dásseárvu	17	2
Biras	15	2
Earát	10	2
Friijaáigi	9	1
Áigeguovdilis ságastallan	9	1
Oktiibuot	182	26

LIITE 1 · SENSUURI

KIRJOITTANUT: ANNA HERTTUAINEN · MAININGIN KOULU, ESPOO

Suomen perustuslaki takaa meille sananvapauden, mikä tarkoittaa sitä, että jokaisella on oikeus julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä sekä muita viestejä vapaasti kenenkään ennakolta estämättä. Mutta näin ei ole suinkaan aina ollut. 1820-luvulta 1980-luvulle Suomessa vallitsi sensuuri, mikä tarkoitti sitä, että kaikki julkaistavat painotuotteet pyrittiin tarkastamaan ja näin estämään kiellettyjen aiheiden käsittely. Sensuurin perustana oli näkemys, että liiallinen sananvapaus on haitaksi niin valtiolle kuin kansalle ja näin ollen sen rajoittaminen on välttämätöntä.

Kaikki lähti vuoden 1829 sensuuriasetuksesta, joka kielsi kirjoitukset, jotka olivat säädyttömiä, ristiriidassa evankelisen opin kanssa tai jotka loukkasivat keisaria, maan hallitusta tai perustuslakeja. Silloin Suomeen perustettiin Sensuuriylihallitus, sanomalehtien julkaisemiseen alettiin vaatia senaatin lupaa ja ennakkosensuuri astui voimaan.

Vuonna 1863 suomalaiset alkoivat vaatia innokkaasti uutta painonvapauslakia johtuen sensuurin kiristymisestä 1850-luvulla. Vaade meni läpi ja painovapauslaki astui voimaan vuonna 1865, joka poisti ennakkosensuurin kokonaan Suomesta. painovapaus oli kuitenkin vain hetkellinen, sillä jo vuonna 1867 keisari palautti ennakkosensuurin, jota vastaan pääkaupunkiseudun sanomalehtimiehet turhaan kamppailivat. Muualla Suomessa lehdistön toiminta oli kuitenkin melko vapaata ja lehdet ilmestyivät melko vaivattomasti.

1800-luvun ja 1900-luvun vaihteessa Suomen kenraalikuvernöörinä toiminut *Nikolai Bobrikov* kiristi sensuuria entisestään ja mm lakkautti 25 lehteä sekä karkoitti maasta monia lehtimiehiä.

Sortokaudella 1899–1905 painoesteet ja varoitukset kävivät yleisemmiksi ja lehtimiehet saivat nähdä paljon vaivaa saadakseen lehtensä julkaistuksi. Sensuurit olivat arvaamattomia ja heidän heidän linjansa vaihtelivat suuresti. Uppiniskaisimmista lehdistä eroon hankkiutumalla koitettiin pelotella myös muita lehtimiehiä.

Toisen kerran ennakkosensuuri poistui suurlakon aikaan 1905, jolloin valtalehdet kansan mukana kapinoivat sensuuria vastaan ja päättivät olla viemättä lehtiään enää sensorin luettavaksi. Lehdet tarkistettiin kuitenkin jälkikäteen ennakkosensuurin lakattuakin, joskin sensuuriasetuksen rikkomisesta rankaiseminen siirtyi sensoreilta rikoslakia tutkineille tuomareille. Painoasiamiehiltä hävisi työ ja lisäksi monet heistä saivat ottaa vastaan patoutuneen vihan, jonka sortotoimet ja sensuurijärjestelmä olivat aiheuttaneet.

Jälkisensuuri kiristyi sittemmin vähitellen niin, että kun vuonna 1906 painoylihallitus nosti aikakausi- ja sanomalehtiä vastaan 18 syytettä, vastaava lukema vuonna 1909 oli jo 41. Lehdet oppivat kuitenkin selviytymään mm vankilarangaistuksista väärentämällä toimittajan nimen ja lähettämällä vankilaan ns. »sijaiskärsijän», jolle kuitenkin pyrittiin maksamaan vankeusajalta suhteellisen hyvä palkka.

Vuonna 1917 Suomen itsenäistyessä sensuurimääräykset kumottiin ja kauan kaivattu painonvapauslaki astui voimaan 1919. Vielä senkin jälkeen kuitenkin lakkautettiin hetkellisesti useampaan otteeseen mm kommunistien ja työläisten lehtiä.

Sotasensuuri astui näyttämölle toisen kerran vuoden 1914 Venäjän sotasensuurin jälkeen vuonna 1939 toisen maailmansodan sytyttyä ja se esti sotasalaisuuksien eli taktiikan, keskeneräisten operaatioiden, joukko-osastojen vahvuuksien, sijoituksien ja siirtojen, omien tappioiden, yksityiskohtaisten pommitusvaurioiden kuvaamisen sekä säätietojen paljastamisen.

Talvisodan aikana toimineella pimennyslinjalla eli kaunistelulinjalla oli tarkoitus ehkäistä kansalliset säröilyt ja olla valmistamatta kansaa sodan päättymiseen. Tämä aiheutti sen, että useimmat tyrmistyivät talvisodan lopputuloksesta realististen tietojen puutteessa.

Välirauhan alkaessa sensuuritoiminta jatkui, mikä esti muun muassa hallituksen toimien arvostelun.

Ennen jatkosodan alkamista perustettiin Valtion tiedoituslaitos (VTL) ja saatettiin voimaan sota-ajan ennakkosensuuri. Rintaman tapahtumista kerrottaessa oli käytettävä VTL:n hyväksymää aineistoa. VTL:ää moittivat sekä suomalainen lehdistö että ruotsalaiset, kun taas rintamakomentajat painostivat kiristämään sensuuria.

Sotien jälkeen alkoi itsesensuurin aika, mikä tarkoitti sitä, että sanomalehdet alkoivat itse kontrolloida kirjoituksiaan. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että Neuvostoliitolle epämieluisat tiedot ja näkemykset poistettiin tai niitä pehmennettiin. Suomessa ajateltiin, että lehdistön itsekontrolli oli hinta, joka maksettiin vapaaehtoisesti puolueettomuudesta. Itsesensuuria tuki vuonna 1948 lisätty pykälä, joka mahdollisti vankeustuomion langettamisen siveettömälle toimittajalle ja Suomen ja Neuvostoliiton välille solmittu YYA-sopimus.

Itsesensuurin aika loppui vasta Neuvostoliiton hajoamiseen, vaikka ilmapiiri olikin vapautunut asteittain 1980-luvulta lähtien. Joskin 1982 valittu presidentti *Mauno Koivisto* piti itsesensuuria tärkeänä. Koiviston linja lehdistöä kohtaan oli kuitenkin *Kekkosta* hienovaraisempi.

Vuonna 1986 sattunut Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuus aiheutti kovaa arvostelua jo suomalaisessakin lehdistössä. Myöhemmin Berliinin muurin kaatuminen, Saksojen yhdistyminen, Neuvostoliiton hajoaminen, Baltian maiden itsenäistyminen ja YYA-sopimuksen lakkauttaminen hävitti sensuurin viimeiset rippeetkin.

(Tiedot koottu Päivälehtimuseossa 13.2.2006)

LIITE 2 · ASENNEVÄITTÄMÄT

ASENNEVÄITTÄMÄT

17. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

1 OLEN TÄYSIN SAMAA MIELTÄ
2 OLEN SAMAA MIELTÄ
3 EN OLE SAMAA ENKÄ ERI MIELTÄ
4 OLEN ERI MIELTÄ
5 OLEN TÄYSIN ERI MIELTÄ

Politiikka on äänestämistä	1	2	3	4	5
Politiikka ei käsittele minulle tärkeitä asioita	1	2	3	4	5
Politiikka on tarpeellinen väline hoitaa sosiaalisia kysymyksiä	1	2	3	4	5
Politiikka on vanhojen miesten peliä	1	2	3	4	5
Politiikka on puolueiden toimia	1	2	3	4	5
Politiikka on tarpeellinen väline yhteiskunnan ristiriitojen ratkaisemisessa	1	2	3	4	5
Politiikka tarkoittaa tyhjiä lupauksia	1	2	3	4	5
Politiikka on väline paremman maailman luomiseen	1	2	3	4	5
Politiikka merkitsee keskustelua eduskunnassa	1	2	3	4	5
Politiikka on tarpeellinen väline kansainvälisten ongelmien ratkaisemisessa	1	2	3	4	5
Politiikka on korruptoitunutta	1	2	3	4	5

Väittämät perustuvat EUYOUPART -tutkimukseen. Katso enemmän: www.sora.at/images/doku/D15FinishReport.pdf

ASENNEVÄITTÄMÄT

18. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä

1 OLEN TÄYSIN SAMAA MIELTÄ
2 OLEN SAMAA MIELTÄ
3 EN OLE SAMAA ENKÄ ERI MIELTÄ
4 OLEN ERI MIELTÄ
5 OLEN TÄYSIN ERI MIELTÄ

On tärkeää, että jokainen tekee osansa paremman maailman puolesta	1	2	3	4	5
On mielenkiintoista olla yhteiskunnallisesti aktiivinen, koska silloin tapaan vaikutusvaltaisia ihmisiä	1	2	3	4	5
On hyödytöntä yrittää muuttaa asioita	1	2	3	4	5
Vaikka en voisikaan muuttaa asioita, on silti tärkeää yrittää	1	2	3	4	5
Olen liian kiireinen, jotta voisin olla yhteiskunnallisesti aktiivinen	1	2	3	4	5
On mielenkiintoista olla yhteiskunnallisesti aktiivinen, koska se edesauttaa uran rakentamisessa	1	2	3	4	5
Olen liian uupunut, jotta voisin olla yhteiskunnallisesti aktiivinen	1	2	3	4	5
Jos olet kyllästynyt johonkin, sinun täytyy yrittää muuttaa sitä	1	2	3	4	5
On mielenkiintoista olla yhteiskunnallisesti aktiivinen, koska opit paljon hyödyllisiä asioita	1	2	3	4	5
Minulla ei ole riittävästi aikaa yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen	1	2	3	4	5

Väittämät perustuvat EUYOUPART -tutkimukseen. Katso enemmän: www.sora.at/images/doku/D15FinishReport.pdf

LIITE 3 · ISTUMAJÄRJESTYS

NUORTEN PARLAMENTTI 17.3.2006

ISBN-13 978-952-9759-75-0

KERHOKESKUS
-KOULUTYÖN TUKI